

Művelődés – Népfőiskola – Társadalom

A MAGYAR NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG KIADVÁNYA – 2017/3

„Jobb polgárt, jobb hazafit, s jobb embert nevelni, ez a népfőiskola célja” (Móricz Zsigmond)

**Innováció,
hatékonyság,
versenyképesség
Civil kurázsi**

Tartalom

Román kori műemlékek körútra vittek Lousada környékén a kirándulás napján a nemzetközi konferencia résztvevőit. A szállásuk, amely egy nagy szőlőfarm közepén volt, szintén érdekes, rusztikus kőépületekből állt. Ezt érzékeltetjük a címlap fotó összeállításával.
MNT Lousada, Erasmus+ projekt.

A tanulás eredménye: Innováció, hatékonyság, versenyképesség	1
INSIDER – Egy tényfeltáró újság	2
T. Kiss Tamás – Tibori Tímea: CIVIL KURÁZSI	7
Interjú Szigeti Tóth Jánossal – részletek	8
Létezik a tanuló Magyarország?	14
Állami földprivatizáció – intézményesített földrablás (2015-2016.)	19
A diófák alatt beszélgettünk ismét	21
Hasznos volt a tapasztalatcsere	22
Nemzetközi porondon a Tabajdi Színházi Fesztivál	23
Tolnai táncosok remekeltek Portugáliában	23
Egyed Antal díjat kapott a Kölesdi Népfőiskola	24
Lehet így is csinálni: 25 éves a Hercegszántói Népfőiskola	25
A „képessegek mozgólépcsőjének” felállítása ránk is vonatkozik	27
Miért a személyiség, és nem a készség, ami nagyszerű munkatársakká tesz?	27

A Magyar Népfőiskolai Társaság folyóirata

Felelős kiadó az MNT elnöksége
Felelős szerkesztő: Dr. Szigeti Tóth János
Szerkesztő: Mihályfi Márta
Tördelőszerkesztő: Kit Bt.
Készült a Bonex-Press nyomdában

Szerkesztősége: 1138 Budapest, Révész u. 2/c
www.nepfoiskola.hu
mnt@nepfoiskola.hu

ISSN: 1218-1455

A kiadvány megjelenésének támogatója:
Nemzeti Kulturális Alapprogram

A tanulás eredménye: Innováció, hatékonyság, versenyképesség

Milyen nehézségekkel kell szembesülnünk ott, ahol a 15 év feletti lakosság körében 417 ezer fő az általános iskolát be nem fejezettek száma (KSH 2011), ahol a főiskolát végzettek száma csupán 857ezer, és ennél is kevesebb, vagyis 567 ezer az egyetemet végzettek száma?

Vajon milyen műveltségi mutatókkal rendelkezik hazánk?

Tisztában vagyunk-e azzal, hogy a fejlett országokban a felsőfokú végzettségűek aránya a felnőtt lakosság körében 31-40 % feletti? Azzal, hogy ezekben a fejlett országokban mégis bővül a felsőoktatás, és stratégiai cél az 50% feletti arány elérése?

Tudjuk-e, hogy a felnőttkori tanulás nemcsak egyéni életet képes megváltoztatni, de egész társadalmakat képes átalakítani?

A Magyar Népfőiskolai Társaság (MNT) eredeti szándékai szerint egy komplex feltárást, felmérést és elemzést szeretett volna elvégezni a fenti kérdésekkel kapcsolatosan, amihez az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) aktuális kiáltványa is megfelelő alapot biztosított, bele értve azt is, hogy a 2017. évet a felnőttkori tanulás európai évének nyilvánították ki. Az elképzelésünk megvalósítása érdekében benyújtott pályázatunk támogatása (1/4-nél kevesebb a tervezettnél) azonban lényegesen kisebb volumenű munka elvégzését tette lehetővé. Azt azonban mindenképpen szeretnénk elérni, hogy olyan eredményeket kapjunk, amelyek érdemi választ képesek adni a legégetőbb problémákra.

A Magyar Népfőiskolai Társaság az EAEA rendszer tagjaként közreműködött a hivatkozott ajánlás kiadásában, és nemzetközi, valamint hazai szakmai tanácskozásokat szervezett annak megismertetése és felhasználása érdekében egyaránt. Az MNT ugyanakkor szeretné a hazai gyakorlatba történő beültetést ösztönözni, különös tekintettel a közösségi művelődés és a felnőttképzési civil szervezetek tevékenységére. A felnőttképzés európai kiáltványának magyarországi feldolgozásával nem csak az európai szakmai irányultság megismerése volt a cél, hanem sokkal inkább – a korábbi népfőiskolai gyakorlathoz híven – a nemzetközi és a hazai helyzet egymással való szembesítése: itthon.

A témában közzétett alapvető dokumentumok, ajánlások hangsúlyozzák, hogy az innováció, a hatékonyság és versenyképesség növelésében kiemelkedő szerepe van az élethosszig tartó tanulásnak. A gazdaság és társadalom fejlődésére napjainkban az egyik legnagyobb hatást gyakorló tényező a digita-

lizáció forradalma. Minden területen, de a munka és foglalkoztatás területén is. Számos munkakör szűnik meg, új keletkezik és egyre több munkakörben egyre magasabb szintű digitális kompetenciákra van szükség és lényegessé válik a munkahelyi tanulás. Ez jelentős kihívás az oktatás, képzés területén, így a felnőttképzésben is. A Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-2020 megállapítja, hogy az Eurostat által alkalmazott módszertan szerint a 16-74 év közötti korosztály több mint kétharmada (70%) tekinthető rendszeres (hetente legalább egyszeri) internet-használónak az Európai Unióban. A magyar adatok nem mutatnak szignifikáns eltérést.

A különbség, hogy a magyar felhasználók az ún. alapszintű online szolgáltatásokat veszik igénybe, a magasabb szintű használatról idegenkednek. A használat térkép differenciáltabb áttekintése, elemzése és a Digitális Nemzet Fejlesztési Program célkitűzései adják meg a választ, hogy mi a felnőttképzési intézmények és szervezetek legfontosabb teendője ma.

A Magyar Népfőiskolai Társaság ebben a pályázati munkájában szeretett volna a fentiekén túl hangsúlyosan foglalkozni a társadalom morális válságával, amelynek középpontjában az ember környezethez való viszonyulása, felelős magatartása, és a szükséges cselekvési elvárások állnak. Olyan népfőiskolai jó gyakorlatok bemutatásával szeretett volna élni, amelyekkel remélhetőleg szélesebb körben felismerhetővé vált volna, hogy ezeknek a jó gyakorlatoknak a megismertetése és bevezetése a közösségi művelődés nem formális felnőttképzése területén a továbbiakban már nem odázható el. A szűkös anyagi kerek ezt sem tették lehetővé – bár a kérdéssel a kérdőíves felmérésben, és a konferencián is foglalkoztunk.

Két alapvető feladatot végeztünk el a pályázati támogatás jóvoltából: egy kérdőíves felmérést és egy országos konferencia megszervezését. Ez utóbin foglalkoztunk azokkal a kérdésekkel, amelyek ma leginkább befolyásolják a hazai felnőttképzés helyzetét, vagyis szűken vett szakmai kérdésekkel, valamint gazdasági és morális kérdésekkel. Illetve a résztvevők műhelymunka keretében elemezték az elvégzett és feldolgozott kérdőíves felmérés eredményeit.

A felmérés eredményeit összegző tanulmányt lapunkban közzétesszük, „Létezik-e tanuló Magyarországon?” címen.

INSIDER

Egy tényfeltáró újság

Az orosz tényfeltáró újság, az Insider kapta meg 2017-ben a „Demokrácia innováció” díjat. A képen Thorbjørn Jagland díjátadó és Roman Dobrokhотов, az Insider (Oroszország) főszerkesztője

A szerkesztő bevezető megjegyzése

Nyolcvan ország kétszáz előadója szerepelt az Európa Tanács immár hagyományossá vált Demokrácia Világforumán, 2017 novemberében Strasbourgban. A közösségi művelődés és a közösségi médiák egyre fontosabb szerepet játszanak abban, hogy hangjukat hallassák és befolyásukat erősítsék a demokráciákban. Ezért is tartottuk fontosnak, hogy lapszámunkban foglalkozunk az ideai fórummal. Teljes áttekintő elemzésre nincs lehetőségünk, de fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet a nemzetközi trendekre: mi foglalkoztatja a nemzetközi közvéleményt, a szakértőket az európai demokrácia válságában. Egyik résztéma volt a tanácskozáson a populizmus kérdése. Szemelvényként egy ilyen tanulmányt ismertettünk. Az írás láthatóan a liberális európai konszenzus elvét képviseli, a strasbourgi körkép ugyanakkor egy használható

térkép arról, mi történik ma az európai arénában. Az írásban a populizmus és az anti-establishment pártok fogalmi meghatározása sem egyértelmű. A tanulmány különböző kifejezéseket használ, úgymint: autoriter populizmus, anti-establishment (intézményellenes) pártok, tekintélyelvű-populista pártok, jobboldali nacionalista-tektélyelvű pártok, nemzeti tekintélyelvű pártok, illiberális pártok, radikális baloldali populista pártok. Két fontos újdonság található a szemléletben: úgy mutatja be a

Kiemelt témája volt a tanácskozásnak a média szerepe is.

A hazai közszolgálati média tájékoztatási minőségét vizsgálva lényeges számunkra, hogy belássuk, mennyire fontos felvenni a harcot az álhírekkel és a manipulációval szemben.

A strasbourgi világforum anyagai megtalálhatók: World Forum for Democracy 2017 <https://www.coe.int/>

Az innovációs díjat a Demokrácia Világ Fórum (2017. november 8-10. Strasbourg) tanácskozás utolsó napján osztották ki. A díjazott orosz Insider egy olyan tényfeltáró újság, amelynek célja, hogy tájékoztatást nyújtson az olvasóknak Oroszország jelenlegi politikai, gazdasági és társadalmi helyzetéről, miközben előmozdítja a demokratikus értékek térnyerését és megvilágítja az emberi jogokkal és a civil társadalommal kapcsolatos kérdéseket. Emellett az Insider megvalósítja az „Antifake” (hamis információ ellenesség) projektet azzal a céllal, hogy szisztematikusan feltárja a hamis híreket az orosz médiában, és segít a közönségnek megkülönböztetni a releváns információkat a hamis hírektől és a propagandától. A Fórumon harminc kezdeményezést mutattak be, s abból a szavazatok alapján három került ki győztesen:

- Olvass a sorok között – applikáció – USA
- Az Insider oknyomozó újság – Oroszország
- A Kreatív Aktivizmus Iskolája – USA

A fórum 2 000 résztvevőt és 200 felszólalót hozott össze 80 országból, Strasbourgban az Európa Tanács szervezésében, akik gyakorlati kezdeményezéseket vitattak meg a populizmus kihívásaival szemben, különös tekintettel a politikai pártok és a média szerepére.

A Fórum koncepciója

A Fórum abból indult ki, hogy: a reprezentatív demokrácia lett az uralkodó demokrácia modell az ipari korban. A második világháború után a pártok pluralizmusát a demokratikus alkotmányokban rögzítették, mint a politikai pluralizmus eszközeit az európai autoriter rendszerek ellen. A politikai pártok többnyire osztályérdekeket képviseltek, politikai tőkét építettek tagsági alapjukon belül, és a hasonló gondolkodású médián keresztül kommunikáltak. A közszolgálati műsorszolgáltatókat a politikai információk és viták sokszínű perspektívájának bemutatásával bízták meg, és a média általános függetlenségére és sokszínűségére a szabad és pluralista vita garanciájaként tekintettek. De mégis történt valami a politikai pártokkal és a médiával.

A polgárok és a politikai elitek közötti növekvő szakadék és a média ökoszisztémájának drámai változásai ma kihívást jelentenek a demokráciában. Új politikai és médiaszereplők, és új gyakorlatok jönnek létre, új lehetőségeket kínálva a nyilvánosságnak a politikai életben való részvételre. Az örökölt média és a politikai pártok fenyegetik ezeket az új fejleményeket, de tanulhatnak is tőlük, ahogy saját modelljeiket és működésüket az új valósághoz igazítják.

A 2017-es World Forum for Democracy (Világforum a demokráciáért) program célja olyan új kezdeményezések és megközelítések áttekintése volt, amelyek elősegíthetik a demokratikus gyakorlatokat, és segíthetnek a pártoknak és a médiának, valamint más politikai szereplőknek újra kapcsolódni a polgárokhoz, megalapozott döntéseket hozni és optimálisan működni a 21. századi demokráciában.

a) A pártok demokráciájától a polgárok demokráciájáig?

A hagyományos politikai pártok elvesztik szavazói bázisukat, legitimitásukat és tagságukat. A politikai spektrumban elmosódik a „bal” és a „jobb” közötti határ. Populista pártok / vezetők jelennek

meg, hogy elfoglalják a vákuumot, kihasználva a globalizációtól való félelmet és a sokak által érzékelt bizonytalanság fokozódását. A hagyományos pártokat a hosszú távú szemlélet és felelősség hiánya, a fiatalabb generációk bevonásának képtelensége, valamint a legfontosabb paradigmákon kívüli meggyőző alternatívák nyújtásának elmulasztása miatt kritizálják. A közvélemény-kutatások azt is mutatják, hogy a politikai intézményeket nagyrészt úgy értelmezik, mint az integritás hiányát. Mindazonáltal a pártok továbbra is kulcsszerepet játszanak a reprezentatív demokráciában, a struktúrát és a folytonosságot jelentik a politikai vitához. Sokan próbálják újra feltalálni magukat, újjászületni a polgárokkal, és visszaszerezni a bizalmukat is.

Új társadalmi mozgalmak is megjelennek, de a legtöbb nem dolgoz ki egy átfogó politikai víziót és gyorsan el is hal. Egyesek közvetlen, ún. folyékony demokráciát követelnek – s elveszítik a szerkezetüket, még nem bizonyítottak kormányzati pozícióban, és sebezhetőek a választói elégedetlenség miatt, mivel nem egy szilárd, hűséges bázist hoztak létre. Mások hibridekké válnak a mozgalmak és a pártok között. De vajon ezek a mozgalmak új demokratikus lehetőségeket nyitnak-e azok számára, akik kizártnak érzik magukat a politikából? Hogyan tudjuk biztosítani, hogy átalakító hatásuk legyen a politikai pártokra és ne a demokratikus pluralizmust rombolják le? Hogyan válhatnak sokszínűvé a demokratikus elitek - szükség van rájuk, vagy elit nélkül is teljesíthetnének a feladatot? Vannak olyan közterek, ahol lehetséges valódi polgári tanácskozás a pártpolitika felett?

b) A média: barát, vagy a demokrácia ellensége?

A modern társadalmakban a demokratikus politika működése kapcsolódik a média szerepéhez, az információk és elgondolások létrehozásában és terjesztésében. Az állampolgárok függenek a médiától, és így azok bizalommal nevelik, tájékoztatják őket a kérdések széles köréről. Több nézet kritikus fontosságú a demokrácia egészsége szempontjából: a szabad média minőségi tájékoztatást nyújt, előmozdítja az erőteljes vitát a közérdekű kérdésekről. A média-koncentráció és a média szabadságának korlátozása aggodalomra ad okot Európában és világszerte. Rádadásul a megszorító intézkedések gyengítik a közszolgálati műsorszolgáltatókat, és ez által korlátozzák a független újságírás hatókörét.

Az internet még inkább kihívás az örökölt média üzleti modelljeire, és arra kényszeríti őket, hogy populista tartalmakat igényeljenek a felhasználók és a reklámbevételek vonzására. A közösségi média nagysebességű világában a médiumok kevesebb mélyreható beszámolót és elemzést nyújtanak az állampolgárok számára. Az online média és a szociális média kilép a szabályozás alól, megkerüli a hagyományos média etikát, valamint a felhasználók közvetlen hozzáférése révén teljesen új játékeret hoz létre. A közösségi média arról szól, hogy felmondja a dolgokat, nem arról, hogy veled beszéljessen. Az online névtelenség ösztönzi a politikai szélsőséget és a gyűlöletbeszédet. Ennek eredményeképpen a demokrácia igyekszik igazi vitát, hosszú távú elképzelést és stabilitást létrehozni. Ugyanakkor az online és a közösségi média egyre inkább hasznot húz a felhasználó által létrehozott tartalmakból is, így növelve a polgárok demokratikus kifejezésének lehetőségeit.

Lehet-e a demokráciát és a médiát összeegyeztetni a 21. században?

Milyen médiaformátumok és terek biztosíthatják a minőségi információkat és a vitákat a demokratikus arénában?

Kulcskérdések

A képviseleti demokráciából a poszt-képviseleti demokráciába való átmenet idején a Demokrácia Világfóruma olyan ötleteket és kezdeményezéseket vizsgált meg, amelyek ilyen kérdésekkel foglalkoznak, mint például:

- Tekintettel a politikai menetrend bonyolultságára és a meggyőző válaszok vákuumára, hogyan protestáljanak, vagy éppen csatlakozzanak a hatalomhoz populizmus nélkül?
- Hogyan kell táplálni a hosszú távú perspektívát magában foglaló politikai kultúrát és ellenállni a populizmusnak?
- Vannak-e olyan társadalmi struktúrák, amelyek helyettesíthetik a politikai pártokat a társadalmi tőke felépítésében és a helyi politikai vitákban való részvétel és döntéshozatal kereteinek kialakításában? Veszélyt jelent-e, hogy így az egyes társadalmi struktúrák (pl. Hit csoportok) politizálódnak?
- Bátorítani kellene-e az erősebb pártközi demokráciát? – vagy a belső vezetői viták csak a politika személyesebbé tételéhez és gyengébb pártokhoz vezethetnek?
- Hogyan biztosítható, hogy az online média és közösségek a szélsőséges és a polarizáció helyett inkább a pluralizmust és a megfontolást szolgálják?
- Támogathatjuk-e a feltörekvő online médiát a felhasználói alapú, nem reklám alapú üzleti modellekkel szemben, amelyek erős pluralizmust és felhasználói részvételt mutatnak?
- Vannak-e változások a szavazási rendszerekben (téma-alapú szavazás a pártalapú szavazás mellett vagy helyett, mandátumkorlátozás, nem pártos törvényhozás, népszerű visszahívás stb.)?
- Támogatjuk-e a kormányzás további decentralizációját annak érdekében, hogy a hatalom közelebb kerüljön az emberekhez és ellensúlyozza a populizmust?

A tanácskozás egyik fő témája a „Probléma-e a populizmus?” volt. A svéd Andreas Johansson Heinö tartotta az egyik kulcs előadást. Intézetük a Timbro, évek óta megjelenteti a Timbro Authoritarian Populism Index-et. Az alábbiakban a 2017-es autoriter populizmus index tanulmány néhány részletét ismertetjük.

A 2017-es TIMBRO autoriter populizmus index az egyetlen olyan, egész Európára kiterjedő átfogó tanulmány, amelynek célja fényt deríteni arra, hogy a populizmus hosszú távon veszélyt jelent-e az európai „liberális” demokráciákra. Az index az autoriter populizmus Európában történő felemelkedését vizsgálja, az 1980-2017 közötti időszak választási adatainak elemzésével. Az adatok azt mutatják, hogy a tekintélyelvű-populizmus megelőzte a liberálizmust, és az európai politika harmadik ideológiai erejévé vált, a konzervativizmus / kereszténydemokrácia és a szociáldemokrácia mögött.

Magyarország, Lengyelország és Görögország azok az európai országok, ahol a legerősebbek az ún. anti-establishment (intézményellenes) pártok. Ugyanakkor kilenc európai országban (köztük hét EU-tagállam) populista pártok is részt vesznek a kormányban.

Átlagosan az európai választók egyötöde szavaz a baloldali vagy jobboldali populista pártra. Más szóval, 55,8 millió ember szavazott e pártokra az európai országok legutóbbi általános választásai során.

Az Index, amelynek első kiadása 2016 nyarán jelent meg, az 1980-tól napjainkig terjedő választási adatok elemzésével tárja fel a tekintélyelvű populizmus európai felemelkedését.

A jobboldali és a baloldali pártellenes pártok mind nemzeti, mind európai szinten történő felemelkedésének jobb feltárása érdekében a tanulmány minden általános választás eredményét tartalmazza. Az európai parlamenti választások, valamint a regionális és helyi konzultációk nem szerepelnek a jelentésben. Összeségében valamennyi, a Freedom House által „szabadnak” tekintett európai országot – az ún. konszolidált demokratikus rendszereket – mind magába foglalja ez az index: azaz az EU-28 tagállamát, valamint Izlandot, Norvégiát, Svájcot, Szerbiát és Montenegrót.

Mi az a tekintélyelvű-populizmus és miért számít?

A jelentés szerint a tekintélyelvű populizmus fogalmát kollektív szóként használják azoknak a pártoknak az esetében, amelyek kihívást jelentenek az úgynevezett európai konszenzusra, ami a második világháború vége óta uralja a kontinens politikáját.

Bár ezek a pártok egymástól nagymértékben eltérnek, a tanulmány ezeket a különböző politikai erőket összevonja a szavazóbázis átfedéseire összpontosítva a következők szerint:

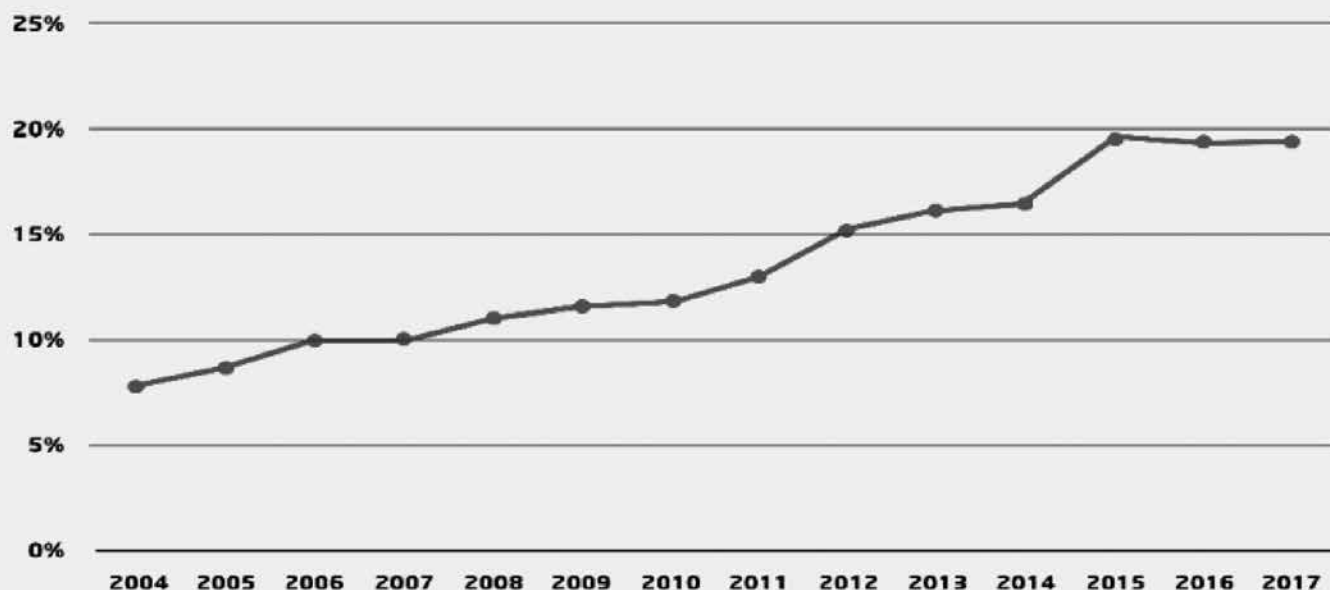
- 1) az önkép, amellyel konfliktust gerjesztenek a korrupt és ún. haveri elittel;
- 2) a türelmetlenség a jogállamisággal szemben;
- 3) a közvetlen demokrácia iránti igény;
- 4) az állam hatalmának erősítése, a jobboldal esetében a rendőrségen és a katonaságon keresztül, a bankok és nagyvállalatok államosításán keresztül a baloldalon;
- 5) kritikusan bírálják az EU-t, a bevándorlást, a globalizációt, a szabad kereskedelmet és a NATO-t;
- 6) a forradalmi nyelvhasználat és a drámai változások ígérete.

Átlagosan az európai választók egyötöde szavaz a baloldali vagy jobboldali populista pártokra. E pártok támogatása 1980 óta folyamatosan nőtt valamennyi európai országban. Azonban míg 1980 és 2000 között az ún. anti-establishment pártok átlagos szavazati aránya csak 1 százalékponttal nőtt, 10,1% -ról 11,3% -ra, addig a 2016 és 2017 a legeredményesebb évek voltak a 18,4% -os szavazati aránnyal. Valójában a 2009-2012-es kétszeres recesszió és a folyamatban lévő menekültügyi válság segítette a tekintélyelvű-populista pártok lendületének növelésében, új választók megszerzésében és az európai liberális demokráciák állandó fenyegetésében – a tanulmány szerint. A vizsgált 33 európai országban zajló általános választások utolsó fordulóját tekintve összesen 55,8 millió ember szavazott e pártokra.

A populista pártot támogató európai szavazók száma a legutóbbi általános választásokon 21,4% volt. Az olaszországi 2013-as választásokon több mint 11,4 millió szavazó (33,7%) támogatott egy populista pártot, és Franciaország 2017-es választása során több mint 6,3 millió (28,1%) szavazott egy populista pártra.

A hosszú távú tendenciák figyelembevételével nincsenek jelek arra vonatkozóan, hogy ezeknek a pártoknak a támogatása rövidtávon csökkenne. Ennél is fontosabb, hogy nem is valószínűsíthető a százalékos növekedés lelassulása. A legfrissebb holland és francia általános választásokat követően mindkét országban megnőtt a szavazati arány a populista pártokat illetően. A TIMBRO 2016 Index és az idei jelentés között Franciaországban 6,4%-os szavazati aránynövekedést értek el (2016-tól 21,7%-ra 2017-ben 28,1%-ra), Hollandiában pedig 6,8%-kal nőtt (10,1%-ról 16,9%). Így Mark Rutte miniszterelnök és Emmanuel Macron elnök választási győzelme ellenére a baloldali és jobboldali populista jelöltek jelentős nyereséget könyvelhettek el.

Anti-establishment vote share in EU-15

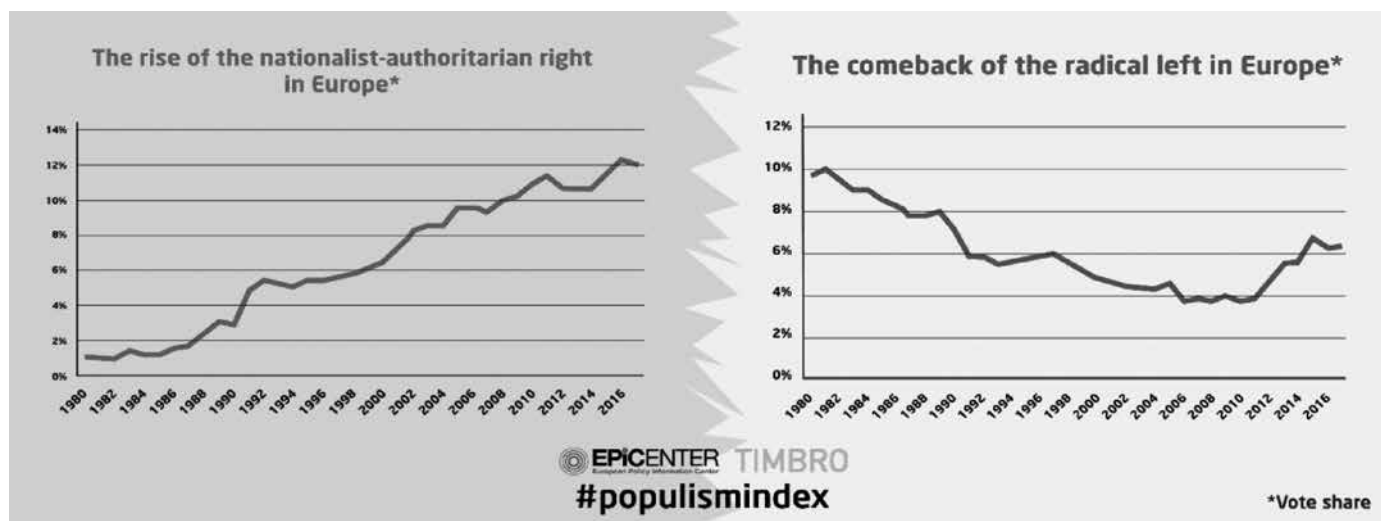
EPICENTER TIMBRO
European Policy Information Center
#populismindex

Az ábra a jobboldali populista pártok emelkedését, a radikális baloldali pártok visszatérését és a fő ideológiai irányzatok relatív visszaesését mutatja.

Az autoriter populizmus index arra törekszik, hogy elkerülje a közös hibát, s nem kizárólag a jobboldali nemzeti-tektélyelvű pártokra összpontosít. Az európai politikai folyamatokkal kapcsolatos tudományos kutatások túlnyomó többségével ellentétben a TIMBRO jelentés mind a baloldali, mind a jobboldali populizmust vizsgálja.

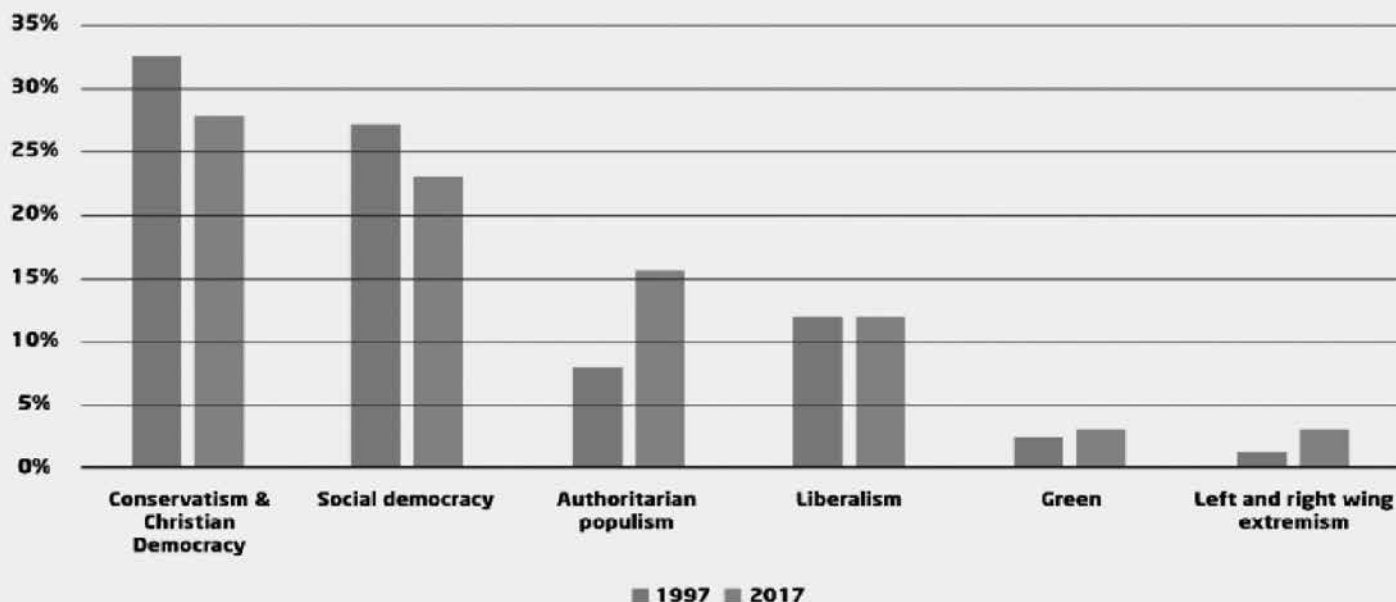
Jóllehet kevésbé erősek, mint a jobboldali társaik, a baloldali radikális populista pártok mégis egyre inkább teret nyernek. Az úgynevezett „radikális baloldal” szavazati aránya 1980 és 2000

évek között jelentősen csökkent, az 1981-es 9,9% -s rekord magas, ez az arány 2010-ben rekord alacsony: 3,7% -ra csökkent. Az elmúlt 7 évben viszont a baloldali populista pártok végleges visszatérésükkel az átlagos szavazati arányuk 2017-ben elérte a 6,3%-ot. Amint azt a 2017-es index is mutatja, az egyes EU-tagállamokban, például Cipruson, Olaszországban és Spanyolországban a baloldali populista pártok mostani szavazati részesedése 25,7%, 28,2% és 21,2%. Görögországban a radikális baloldal szavazati aránya 45,1%, ami jelentősen meghaladja az 1980-as 12,3% -ot.

A baloldali ábra a nacionalista-autoriter jobboldali pártok szavazati emelkedését, a baloldali (piros ábra) a radikális bal visszatérését mutatja.

Voter preferences by party ideology in Europe

EPICENTER European Policy Information Center
TIMBRO
#populismindex

A választói preferenciák megoszlása a főbb pártideológiák szerint 1997 – 2017 között

Ezzel szemben a jobboldali populista pártok 1980 és 2017 között folyamatosan emelkedő szavazati arányt mutatnak. Szavazati részesedésük felfelé haladt, az 1982-es 1%-os rekordértékről a 2016-os 12,3%-os történelmi csúcsra. 2017-ben azonban szavazati részesedésük 12,1%-on stabilizálódott. Az idei TIMBRO Index szerint a jobboldali nacionalista-tekintélyelvű pártok a legmagasabb szavazati arányt képviselik olyan országokban, mint Magyarország (65,2%), Lengyelország (46,4%), Svájc (30,8%), Ausztria (24%) és Dánia (21,1%).

A baloldali és jobboldali populista pártok közelmúltbeli emelkedése szintén több centrista és főbb ideológiai vonalat képviselő párt csökkenéséhez vezetett. 1997-ben az európai szavazók 59,7% -a olyan ideológiákat kedvelt, mint a konzervativizmus és a kereszténydemokrácia (32,6%) és a szociáldemokrácia (27,1%). Ugyanakkor csak 11,9% támogatta a liberalizmust, a 7,9%-ot az autoriter populizmust, 2,2% a zöldeket és 1,2% a jobboldali szélsőséget. Két évtizeddel később a konzervativizmus és a kereszténydemokrácia támogatása 4,7 százalékponttal 27,9%-ra csökkent; a szociáldemokrácia támogatása 4,1 százalékponttal, 23%-ra csökkent; míg a liberalizmus támogatása 12%-on maradt. Ezzel párhuzamosan a zöldek 3,1%-ra nőttek; a bal- és jobboldali szélsőségek támogatása 2,9%-ra emelkedett; és az autoriter populizmus támogatása 15,4%-ra emelkedett (7,5%-os növekedés 1997-hez képest

Viharos nemzeti parlamentek

Az indexben szereplő 33 országban összesen 7843 szék van a nemzeti parlamentekben. Az írás idején az autoriter-populista osztályba sorolt felek 1342-t birtokolnak. Más szóval, az illiberális pártok képviselői ma az európai nemzeti parlamentek összes helyének 17,5% -át mondhatják magukénak.

A populista pártok szintén kezdik sikeresen lefordítani politikai befolyásra a választói igényeket. 2017 júliusától a tekintélyelvű pártok kilenc európai országban vannak kormányon: Magyarország, Lengyelország, Görögország, Norvégia, Finnország, Lettország, Szlovákia és Svájc. A TIMBRO 2016 indexhez képest az egyetlen különbség az, hogy a TT-fél már nem része a litván kormánynak, míg a három nacionalista párt, az ATAKA, a VMRO és az NFSB most a bolgár kormányzó koalíció részét képezi.

Szemlélte:
Sz.T.J.

Források:

- World Forum for Democracy 2017
- Is Populism a Problem ?
- Strasbourg, 8-10 November 2017
- <https://www.coe.int/en/web/world-forum-democracy/home>
- Authoritarian Populism Index 2017 Andreas Johansson Heinö, TIMBRO; Giovanni Caccavello, EPICENTER; Cecilia Sandell, EPICENTER

Október utolsó napjaiban jelent meg a Magyar Népfőiskolai Társaságról szóló könyv, amelyről előzetesen már többször adtunk hírt lapszámainkban. Folytatjuk híradásunkat a kötetéről szóló lektori vélemény közzétételével, illetve a szervezet elnökével, Szigeti Tóth Jánossal készült terjedelmes interjúból való két részlet közlésével.

T. Kiss Tamás – Tibori Tímea: CIVIL KURÁZSI

A modern magyar társadalmi változások egyik alapvető problémája volt és maradt az önszerveződő civil közösségek, autonóm közösségi kezdeményezések korlátozottsága, ami nemcsak az életminőséget, hanem a politikai kultúrát és a társadalmi magatartást is jelentősen befolyásolta és befolyásolja napjainkban is. Ezért is különösen fontos T. Kiss Tamás és Tibori Tímea legújabb munkája, amiben a közösségszervezés egyik fontos színterének, intézményének, a Népfőiskola Mozgalomnak, pontosabban az annak működését szervező Magyar Népfőiskolai Társaságnak a rendszerváltástól napjainkig terjedő történetét dolgozzák fel elemzések, dokumentumok és interjúk segítségével, ki és visszatekintve a társadalmi és történelmi előzményekre.

A Kádár-korszakban az 1980-as évek második fele a mából visszatekintve, mindenképpen olyan kivételes időszak volt, amikor megszorodtak az alulról kezdeményezett szerveződések. S ez önmagában is reményteljesebb tette a jövőt. A rendszerváltás folyamatában egyre természetesebbé vált az autonóm közösség létrehozása iránti igény, ami a várt polgárosodási folyamatok szerves részét képezte. Azok, akik részt vettek ebben a történelmi változásban, kísérletet tettek a civil társadalom megerősítésére, aminek azonban napjainkra inkább csak részleges eredményei maradtak. A paternalizmusra szoktatott alattvalókból csak részben váltak civil polgárok. Bár a szervezeti kultúra színesebb lett, korántsem vált általánossá ezeknek az ismereteknek a birtoklása és a használata. Az új társadalmi talajon, különböző értékek, mértékek mentén, számos formációban alapítványok, társaságok (nonprofit szervezeteket) alakultak. A civil szervezetek arra törekedtek, hogy illeszkedjenek a formálódó demokráciához, az épülő új társadalom nagy rendszereihez – különösen az állam és a piac által létrehozott struktúrákhoz – ugyanakkor ragaszkodtak hozzá, hogy az állami szervezetektől függetlenül létezzenek/működjenek, alkotó elemei legyenek a mindenkor hatalommal szembeni „fékeknek és ellensúlyoknak”. A rendszerváltás utáni években/évtizedekben aztán mindinkább kiderült, hogy az új magyar államiság és a mindenkor civil világok viszonyrendszere korántsem ellentmondás-mentes.

A szerzőpáros könyve a rendszerváltás „előestéjén” megalakult, jelentős európai és hazai kulturális/társadalmi „gyökerekkel” rendelkező civil szervezet, a Magyar Népfőiskolai Társaság létrejöttének körülményeit, tevékenységeit, kudarcait és eredményeit

mutatja be igen alaposan és sokoldalúan, egyfajta korrajzot is nyújtva az olvasónak, hiszen a közösségszerveződés helyzete az elmúlt három évtized Magyarországon pontosan tükrözi a politika/hatalom és a társadalom viszonyának, változásának, valamint a magyar társadalmi magatartás átalakulásának és változatlanóságának a kérdéseit is.

A kézirat első fejezete röviden és tény-szerűen ismerteti a történelmi előzményeket. Összefoglalja a népfőiskolai gondolat nyugat-európai országokban történt meghonosodásának, elterjedésének a történetét, majd a hazai szakirodalom felhasználásával áttekinti a 20. század első felének magyar népfőiskolai adaptációs kísérleteit. A fejezet záró része bemutatja az 1945 utáni reménykeltő szerveződési kezdeményezéseket, aminek a kommunista hatalomátvétel vetett véget.

A következő fejezet az MNT megalakulásának körülményeit tekinti át tényszerűen és elemző módon bemutatva a Társaság megalakulása (1988) óta eltelt évtizedek történetét, valóságát és a lehetőségeit. Eredeti források segítségével követhető nyomon az MNT közreműködésével megvalósult magyarországi népfőiskolai mozgalom plurális szerkezetűvé váló, szakmai és szervezeti intézményesülése, hálózattá (regionális és tagintézményekből álló) szerveződése. A fejezetnek szintén fontos részét képezi a Magyar Népfőiskolai Társaság európai beágyazottságának bemutatása is. A szerzők tárgyyszerűen kitérnek arra is, miként került időről-időre politikai vákuumba a közösségépítésnek ez a formája.

A kötet harmadik fejezete két terjedelmes interjút tartalmaz az MNT két meghatározó személyiségével. A kéziratot mellékletek, rövidítés jegyzék, bibliográfia, angol nyelvű összefoglaló egészíti ki, segítve az olvasó eligazodását.

T. Kis Tamás és Tibori Tímea dokumentarista elemzése olyan társadalmi kérdéseket tárgyal, amelyek ma is nagyon aktuálisak. A tárgyilagos és alapos összeállítás az elemzésekkel, dokumentumokkal, interjúkkal együtt sajátos perspektívából mutatja be a jelenkori magyar társadalomtörténelmi változásokat, a nyolcvanas évektől napjainkig. A kézirat kiadását feltétlenül javasolom.

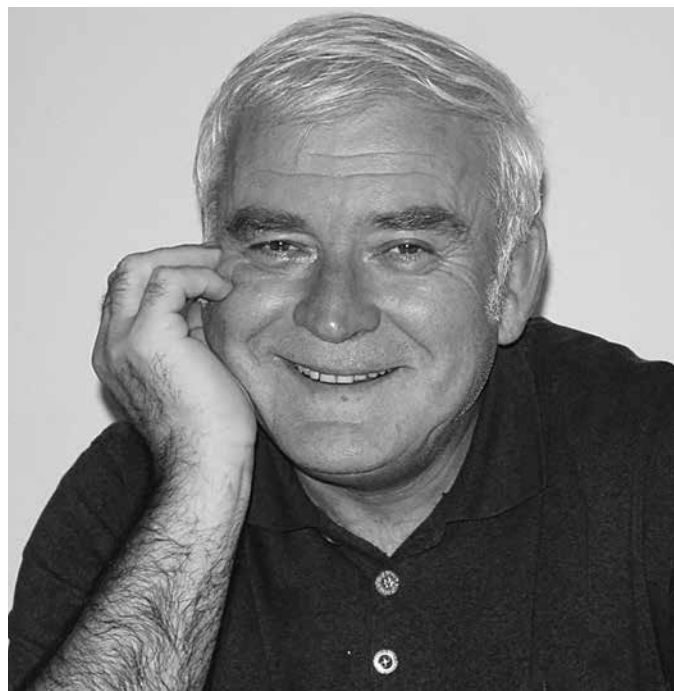
Dr. Valuch Tibor
egyetemi tanár
lektori vélemény

Interjú Szigeti Tóth Jánossal

– részletek

TIBORI TÍMEA: többször érintettél két fontos dolgot. Az egyik a népies és urbánus problematika, ami rákfenéje a magyar értelmiségi gondolkodásnak. A másik, ami részben Pozsgay személyével függ össze, részben a Vitányiéval, ez a népfrontosság és/vagy pluralizmus kérdése, ami szintén meghatározó eleme a te pályafutásodnak is. Kíváncsi vagyok arra, ma hogyan látod az akkori énedet: ahogyan mentek előre az események és egyre inkább benne voltál a történések fő sodrában, hogyan változott ez a népies-urbánus, részben felfújt, részben nagyon is mély gyökerű ellentét? Hogyan hatott vissza ez a feloldhatatlan feszültség a Népfőiskolai Társaság életére? Ugyanez vonatkozik nyilván a népfrontosság kérdésére is, bár 89-től inkább pluralizmusnak nevezném. Hogyan vélekedsz ezekről a fontos elméleti kérdésekről, melyeknek a gyakorlatban messzemenő konzekvenciái voltak?

SZTJ: Ami az én személyes viszonyom ehhez a kérdéshez, mára akár egy Benda Kálmán-i polgári oldalt, vagy még nagyobb példaképként Bibó Istvánt nevezném meg. Ők a példák. Magamat úgy soroltam be, hogy a népiesek engem, ha közelről megismertek, akkor túlságosan polgárinak tartottak, a polgári oldalon meg gyanús népinek. Tulajdonképpen mindig a szenvedő alanya voltam ennek a köztességnek. Szerintem ez a népies-urbánus viszony egy sajnálatos, történeti eredetű megosztottság, amelyiket egyébként a szekértáborok a saját politikai pecsenyájuk sütögetésére mindig kiaknáztak, kihasználtak. Ki, hol, mikor volt ügyesebb. Nagyon kevés olyan ember akadt mindkét oldalon, aki betölthette volna a hídember szerepét, kapcsolatépítő lett volna, mint mondjuk, számomra Bibó. A Bibó Emlékkönyv az egy nagy esemény volt. Nem tudom, 87-ben, vagy 88-ban jelent meg, de tudom, hogy titkos kéziratként terjedt és faltuk azt a kötetet. Tehát Bibó István volt az utolsó mohikán, akit mind a két oldalról teljes mértékben elfogadtak, és aki mind a két oldal fölél tudott emelkedni gondolkodásban. Nekem ez a mintám, és én azóta nem látok ilyen személyiséget. Nem akarok konkrét személyeket sorra venni, de nincs ilyen. Van, aki kapizsgálja, meg köztes helyet foglal el, de igazából nem született olyan személy, vagy nem nőtte ki magát intellektuálisan. Mondok egy példát erre, a Monor és Lakitelek környéki időszakra, amikor ez kieleződött. Konrádnak és a Csoórinak a kapcsolatára gondolok. Őket tekintették egyik oldalról, és másik oldalról is vezérszemélyiségnek. De ők is inkább egy kicsit színpadias dolognak mutatták jó kapcsolatukat, és persze békítő, terelő szándékkal, de igazából mélyen és konkrétan aztán már a saját szekértáborukban nem voltak ilyen ártatlanok. Ott már egy második forgatókönyvet vittek, vitattak meg, határoztak el. Sajnos, ez a mai napig egyébként – mondhatnánk azt, hogy már unalmas dolog, – de ugyanígy van. volt elnökünk, Benda Kálmán éppen ebben volt hiteles diplomata. Rá nagyon jellemző volt, hogy az egyik miniszterelnök-jelölről – még szóba se jött, hogy miniszterelnök-jelölt lesz, – elmondta

kendőzetlenül, hogy milyen minőségű szakember. Aztán, mikor miniszterelnök lett az illető, akkor visszafogott a hangnemből, de azért a kritikus szólam megmaradt. Számomra ez a differenciált hitelesség volt a példa. A Csurka, még ha igaza is volt, akkor is provokatív hangnemre szerelte magát, hogy hallatsszon a hangja – ő másként volt színpadi ember.

És akkor sorba vehetném azokat is, akik vezérürünek gondolták magukat, vagy úgy viselkedtek, mintha őket bízták volna meg a népi tábor vezetésével. Kinyilatkoztatók voltak, orákulumok, akik mindenkinek a megbízásából beszélnek. Nem voltak elég nyitottak, rugalmasak, demokratikusak, noha tényleg igaz volt az, hogy mélyről jövő nemzetféltség jellemezte a népieket. S az is igaz, hogy a létező szocializmusban pld. Illyés Gyula vezetésével igen jelentős szerepet vittek. De aztán jött a megmérettetés, a 90-es és az azt követő évek, amikor kiderült, hogy kellene valami fölkészültség, kellene valami tudás, kellene valami nemzetközi tájékozottság, kellene valami, amire ez a korosztály – tisztelet a kivételnek – felkészületlen volt.

Ezt mondom a népiekre, a népi oldalra, mert nyilván, hogy a rokonszenvem inkább ide húz, és ezért nem akarom a negatívumokat annyira kihangsúlyozni. A másik oldaltól tulajdonképpen mindig idegenkedtem. Egy nagyon jeles kormánytisztviselő volt, aki még e fontos tisztsége előtt, egy vidéki utunk alkalmával meg akart győzni, micsoda új generáció jön, itt a FIDESZ és tényleg váltani kell, mert a fiatalok másként gondolkodnak. Csóváltam a fejem, és el is ástam nála magamat hosszú időre, vagy talán örökre, mert kifejttem: megnézem én azt a nagyon liberális Fideszt, hogy mit akar, mert ez a jelenség valahogy nekem nem hiteles. Sajnálatos módon ez ki is derült. Mindig voltak fenntartásaim. Emlékszünk ilyenekre, mint a taxis blokádnál például. Tehát olyan felelőtlen politikai pankrációk sorozatát szervezték az ún. liberálisok, amelyekben nem volt meg a kellő súlyú és mélységű felelősségteljes viselkedés. Ez mindig jellemző volt rájuk. Tehát csak mértékkel, mértékkel. Manapság már sokan elfelejtik, vagy nem is hallottak arról, hogy a jelenlegi miniszterelnök, mint liberális képviselő, leugatta Andrásfalvy Bertalan minisztert, aki azt hangsúlyozta, hogy az egyházaknak szerepet kéne biztosítani az iskolák fenntartásában, valamint különböző helyeken és formában a vállalkozási nevelésnek.

A másik oldalról nézve: nagyon ellene vagyok az avított konzervativizmusnak is – annak ellenére, hogy katolikus felsőoktatásban tanítottam évekig. A rendszerváltás után pedig jött a katolikus gőzhenger. Már mint ránk is, mint Népfőiskolai Társaságra. Kettős szorításban éltünk: az avított konzervativizmus egyfelől, és a liberális pökhendiség. Mélyen bennük maradt a FIDESZ-esekben a 90-es évek elejétől a politikai helyezkedés, szélvitorlázás.

Nem akarok a népies-urbánus kérdésben jobban elmélyedni, mert nem én leszek, aki először foglalkozik ezzel, és nem én leszek, aki ezt a dolgot fel tudja oldani. Nagyon becsületos szándékú párbeszéd nélkül ez nem fog menni. Sajnos, egyik oldalon se látok, sehol nem látok személyiséget ehhez a feladathoz, a tekintélyek mind összeomlottak. Mind elkoptak, a tekintélyek mind eltűntek, devalválódtak, és átvette az uralmat egy olyan értékmanipuláció és tömegkommunikáció és konzumentársadalom, hogy ebben ember legyen a talpán, aki eligazodik, és ki tud alakítani valamilyen tartós, megbízható álláspontot. Az elmagányosodás, az atomizálódás maradt csak – egyelőre.

Visszatérve közös munkahelyünkre, a Művelődéskutató Intézetre. A Beszélőt ott terjesztő „gyerekek” is a maguk nemében nagyon szimpatikusak voltak, de számos bicskanyitogató megnyilvánulásuk is volt, ami sokunknak nem tetszett.

És én, aki mégiscsak vidéken, falun nevelkedett, első generációs értelmiségi vagyok, Nagy László hazájából jövök, s ráadásul Csoóri Sándor ifjúkori, nagyon jó atyai barátom volt. Ebből a kettősből is számomra már csak Nagy László maradt.

De ismertem azokat a törekvéseiket is, hogy hogyan akartak egy lapot létrehozni. Istentelen sokszor előterjesztették az Aczél Györgynek, hogy ők akarnak, illetve kellene Illyés Gyulának egy lap. Illyés Gyula sosem kapott lapot, miközben tudjuk, hogyan hordta a tenyerén a későbbi SZDSZ társaságot Aczél György elvtárs. Beléjük rúgott, és a tenyerén is hordta őket. Ebben a közegben engem a természetes elfogultságom mindenképpen a népi-nemzeti oldalra vezérelt. Természetesen egy erős liberális, konzervatív alapállással. Nézzük a mai vitákat. Nincs meg a kellő differenciáltságú, felelősségteljes, kellő mélységű önmegítélés, és így nem is lehet komoly párbeszédet és vitát nyitni és indítani.

Azt szoktuk mondani, mi még így elvagyunk, de majd az új generáció csinál valamit. Szerintem sajnos nem az új generáció fog

aktivizálódni. Az új generáció nagyon tisztán vagy egészségesen gondolkodik, de ezeket a sebeket, ezeket a ragályos gondolkodási mintákat átveszi a családi, szülői, vagy baráti körből, rejtve ott ragad a neveltetésben.

Az egyetemen oktattva, tapasztalatból mondom, hogy a mai generáció nem is tudja, mi az a létező szocializmus, s mégis hogyan tud ennyire a létező szocializmus mintáiban viselkedni, gondolkodni? Úgy, hogy otthon és a környezetükben mindent ellettek már, és ebből tovább tudnak építkezni, és tudják, hogy mit kell csinálni. Sajnos, tovább él a mai generációkban is. Talán az a különbség, hogy a mai generáció - isten csapása ez a külföldre menekülünk pénzt keresni – nagyobb nemzetközi tájékozottsággal bír, és egy más töltésű társaság lesz, ha hazajönnek. De hazajönnek-e?

II: Reflektálok arra, amit most mondtál, hogy az utánunk jövő generációk részben bizonyos mintákat újítanak föl, részben pedig, akiket most tanítunk, azok tulajdonképpen igyekeznek messzire kerülni tőlünk. Az a tanulságuk, hogy a szüleik kipróbálták ezt is, azt is, amazt is, meg hittek volna, szerettek volna hinni valamilyenben, és miután a végeredmény meglehetősen ellentmondásos lett, ezért mintha revánst vennének, és azt mondják: köszönjük szépen, semmit nem kérünk ebből a zavaros múltból, az ideákból, a rossz gyakorlatokból, inkább elmegyünk külföldre.

SZTJ: Igen. Szó volt arról, hogy milyen nemzetközi tevékenységek kezdődtek, a Társaságnál, s mennyi embert tudtunk külföldre küldeni. Most hallottam a jó hírt, hogy megtaláltak bizonyos dokumentumokat az irattárban. Költöztünk a Corvin térről a Puskin utcába, a Puskin utcából a Wesselényi utcába, a Wesselényi utcából a Corvin térre, a Corvin térről Szepezdre aztán onnan Kővágóörsre, tehát szét lettünk szórva. Most találták meg például a Harangi Laci szerkesztette tájékoztatót, amelyben olvasható, hogy a projektjeink eredményeként több mint 300 embert küldtünk külföldre közvetlenül az úgynevezett rendszerváltást követően. Ezt akkor dokumentáltuk. Összeraktuk, hogy ki hova, kihez, milyen céllal ment, ez Laci munkája volt. Laci egyébként hosszú ideig a Magyar Népfőiskolai Társaság nemzetközi munkabizottságának a vezetője is volt.

Azt szoktuk mondani, hogy a rendszerváltást követően nekünk nem kellett külföldön bemutatkozni, hosszan magyarázkodni. Elő-

ször is a német nyelvterületen, Ausztriában, Svájcban, Németországban, de aztán a skandináv területen és a Benelux államokban, Európa fejlettebb régiójában a népfőiskola egy ma is virágzó intézmény. A mozgalom 1840-es években indult Dániából. Úgyhogy itt, amikor meghallották, hogy népfőiskola, akkor az eufórikus 90-es évek elején a keblükre öleltek. Az elsők a hollandok voltak, aztán nagyon intenzíven kialakult a svédekkel egy kapcsolat, majd a dánokkal az együttműködés, és aztán később jöttek a németek, illetve gyakorlatilag itt már kormány szintű egyezményekkel intézményszerűt a bilaterális együttműködés.

Vissza kell mennem a 80-as évekre, mert volt egy olyan szerveződés, hogy Európai Szimpózium az Öntevékeny Szervezetekért, az ESVA, amelyik egy holland-magyar „vállalkozásként” indult. Egy hollandiai magyarral, Katus Józseffel elkezdjük már 84-ben a Balatonon. Utána volt konferenciánk 86-ban Debrecenben, 87-ben Leidenben, 89-ben újra a Balatonon, 90-ben újra Leidenben, 91-ben Moszkvában. Ez utóbbi történelmi élmény, akkor volt a Gorbacsov elleni puccs és a Jelcin-féle fordulat, vagyis elhárította a puccsot. Még láttuk a kilőtt tankokat, a kilőtt Parlament épületét Moszkvában. Akkor még nem volt mobiltelefon, meg e-mail, nehezen kommunikáltunk, és döntöttünk arról, vajon a terv szerint most menjünk, ne menjünk Moszkvába, mi lesz? Úgy volt az utolsó napon, hogy mégsem megyünk. Aztán belevágtunk. 92 Varsó, 93 Tallinn, 94 Brassó, Románia és 95 Dánia. Ennyit a dátumok feltérképezéséről. Nagyon fontos misszió volt, hogy a civil szervezetek társadalmi jelentőségét hangsúlyozandó, a leideni egyetem mögénk állt és az erről szóló angol nyelvű kötetekben hirdettük a civil szervezetek fontosságát.

Azt hiszem, korábban csak arról beszéltünk, hogy az első magyar kulturális hetet is ennek a kapcsolatnak a révén szerveztük meg. Elindult már a nemzetközi tevékenység, de hát a nemzetközi együttműködéshez nagyon fontos az intézményesedés.

Még az úgynevezett utolsó „nemesi országgyűlés” időszaka alatt, komoly gesztusokat kaptunk, ami Glatz miniszterségéhez kötődik. Nem kis szerepet játszott ebben Benda Kálmánnal való történészi, szakmai, akadémikus kapcsolat és barátság is, de nem ez volt a perdöntő. Ha visszanezünk a miniszterek sorát, lényegében nagyon kevés olyan miniszter volt, mondjuk Klebelsberget követő-

en, akinek világos, európai mértékkel is mérhető koncepciója volt a népműveltség, vagy a művelődés kérdéséről. Ezt Glatz Ferenc egy tanulmány méretű levélben fejtette ki Benda Kálmán MNT elnöknek címezve. Ez egy igen ígéretes állásfoglalás volt, hosszú elvi fejtegetés arról, hogy miért fontos, a félig művelt Magyarországon, különösen az alsóbb néprétegek körében a műveltség fejlesztése, és mi ebben az európai mérce. Azt követően pedig „csábító” ígéreteket is tett. Az egyik az volt, hogy a balatonörszödi miniszterelnöki kormányüdüelő a népfőiskola rendelkezésére fog állni, hogy egy Pro Cultura Hungariae Alapítvány a népfőiskolai működési támogatását biztosítani fogja, még pedig úgy, hogy automatikusan felhatalmazta a Magyar Népfőiskolai Társaságot a kuratórium kinevezésével. Mi kellő szerénytelenséggel - amihez Benda Kálmán kurázsija kellett - azt határoztuk, akkor az elnökségünk lesz a kuratórium. Benda lett az elnöke. Ehhez viszont kellett egy akkor felvilágosult társaság is a minisztériumban. Minderről vannak jegyzetei T. Kiss Tamásnak is, és Fodor Péternek, akik ezt a folyamatot segítették. Pontosabban ez a gondolat aztán elhúzódott a szabotálásig, meg a megbuktatásig, és pontosan tőlük tudom, hogy ez hogyan történt. Tulajdonképpen irigységből, féltékenységből. Miközben a Magyar Demokrata Fórum művelődéspolitikai programjába – amit Andrásfalvy Bertalan írt – aminek a kidolgozásában MDF-es mozgalmárként közreműködő voltam –, bevette a programba a népfőiskolák támogatását. Mondjuk Antall József pedig nem figyelt csak arra, amire ő gondolt és átsiklott egy ilyen mondaton, s a népfőiskola benn maradt a kormányprogramban.

De előtte is fontos és ígéretes perspektívák nyíltak a Glatz Ferenc által meghirdetett program alapján. Mondták, hogy Glatz Ferenc meglehetősen törekvő, ambiciózus ember, aki arra számított a Németh kormány egyik kulcsfigurájaként, hogy túléli a váltást és a választásokat, és folytathatja a miniszteri tevékenységet. Nem volt ez realitás nélkül való, mégis illúzióknak bizonyult. A népfőiskolai elképzelése egyfajta programhirdető ambíció volt, meg a túlélés igazolása. Beszélte ő a felsőoktatásról is, más oktatási területeken is mindenféle nagyratörő terve volt, de legyünk tárgyilagosak, én nem ismerek az óta sem olyan minisztert a magyar kormányok sorában, akinek ilyen pragmatikus, világos, nemzetközi szintet is megütő művelődéspolitikai elképzelése lett volna a közösségi mű-

velődésről, és abban a népfőiskolákról, mint Glatznak. A legtöbb probléma Magyarországon a hozzá nem értő politikus miniszterek ötletszerű döntéseiből fakad. Aligha kapaszkodnak fel hivatali működésük során szakmai felkészültségben arra a szintre, hogy ne csak egy szűk terület szakértői maradjanak.

Ennyit Glatz Ferenc „dicsőítésére”. Most nem régen voltam vele együtt Tatán, Benda Kálmán születésének 100. évfordulóját ünnepelve. Az emlékkonferencián szerepeltünk, Keresztesi Jóska felkérésére, ő is, meg én is, és egymást nagy szeretettel üdvözölve megállapítottuk, hogy mindenki vitális, mindenki friss, az eszénél és lelkénél van. Olyan emlékbeszédet tartott Benda Kálmán munkásságáról, amit senki nem tud – szerintem – Magyarországon megtartani. A Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány támogatása miatt, kezdettől fogva fúrtak. Glatznak és Bendának egyre kevesebb hatása lett a döntésekre, és egyre inkább hagyta is Glatz, hogy másnak behatása legyen, amíg teljesen nem erodáltak. El is tűnt a színről ez a forrás. Ilyen nagy reményekkel és indulással, már mindjárt 1991-ben el kellett kezdenünk a petíciókat, hogy nagyobb megbecsülést kérünk az új regnáló kormánytól. Ez aztán csak fölerősödött, mert hogy mi jön ez után... arról majd később beszélünk.

Úgy vesszük ki, hogy a szabadon választott első parlament, és demokratikusan választott kormány programjába vette a népfőiskolák létrehozását és támogatását. De ebből semmit nem valósított meg, vagy amit megvalósított, azt inkább ne tette volna.

Ennek van egy nagypolitikai vetülete, és van a kis, sötét, kis csínytevés. Több katolikus szervezet jött létre, és több rivális népfőiskolai alapítvány és kurzus felvirágozott. Nagyon együgyű, kicsinyes dolgok befolyásolják a politikát. Az Orvostörténeti Múzeumban Antall Józsefnek volt egy kolléganője. Az ő fiverei a miniszterelnökség nagyon bennfentes tisztviselőivé váltak. Sikeresen privatizáltak is. Nekik megtetszett a népfőiskola is, mert nosztalgiajuk volt a KALOT időkből. Ők akkor úgy gondolták, hogy miniket csak úgy lesodornak, aztán ők átveszik a fő katolikusságot. 1988-ban még sehohol nem voltak, amikor a valamikori KALOT-os kulcsszereplőkkel, Ugrin Józseffel, Farkas Györggyel szerveztük a Belvárosi Plébániatemplomban a KALOT emlékkiállítását, amit az akkori magyar püspöki kar elnöke, Paskai bíboros nyitott meg. Ezt aztán gyorsan követette - hiszen Benda Kálmán nemcsak az elnökünk, hanem a református tudományos gyűjtemény igazgatója, és a Károlyi Gáspár Egyetem első rektora volt – a református emlékkiállítás és tanácskozás, a Ráday utcában. Mi még a szocializmus időszakában mondtuk, hogy az egyházaknak történelmi jelentőségű szerepe volt a népfőiskolák kezdeményezésében és felépítésében, s ma is jogosultak arra, hogy ezt a szerepkört fölvegyék. Ez akkor nagyon gyanús hangzott. Mi lett ebből? Amikor ezeknek a köröknek a kezébe került a hatalom, vagy közel kerültek a tűzhöz, akkor csak annyi maradt a buzgalomból, hogy letaposni mindenkit és nyomulás előre. Akkor viszont azt mondtuk a tülekedőknek, álljon már meg a menet, hát ez nem így van. Magam is katolikus vagyok, de inkább protestáns lettem, és mondtuk a magunkét, hogy egyházi pluralizmus kell, itt vannak még az evangélikusok, és itt vannak a reformátusok. Vigyázzunk már! És különben is történetileg, ha csak művelődéstörténeti szempontokat veszek figyelembe, mindenképpen a református sárospataki kezdeményezés a hitelesebb, nem a központilag vezényelt, vagy felülről építkező KALOT. El kell mondani – ezt Ugrin Józseftől tudom, aki a KALOT vezérkarának fontos személyisége volt –, hogy ő bizony a 30-as évek vége felé, a 40-es évek elején hiába házalt a püspöki kar különböző tagjainál. Mert nem álltak kötélnek. Azt lehet mondani, hogy az alsó papság és a vidéki papok jó része szegődött el a

mozgalom támogatására. Maga Kerkai Jenő is – akiről majd külön szólni kell – ebbe a körbe tartozott. A családját tekintve kis egzisztencia, Zalában, a Kerka partján született, s magyarosította a nevét Kerkai Jenőre. Innsbruckban végzett a teológián, és utána került Szegedre, Nagy Töhötömmel együtt, ők voltak a KALOT alapítók. Nagy Töhötöm kevésbé jelentős egyházi személyiség, de hát a két világi vezetővel, Farkas Györggyel és Ugrin Józseffel kezdték el szervezni négyen a mozgalmat. Kerkai pedig egy mártír. Pár éve voltam Innsbruckban, egy konferencián és előtte felkészültem Kerkaiból, s Innsbruckban elmentem az egyetem teológiai karára. Körbejártam, hogy megérintsen a milió, hol is tanult ez a Kerkai Jenő. Átszellemültem ettől az érzéstől. Az egyik vacsoránál előhoztam, hogy egy magyar pap, aki itt végzett, az a magyar katolikus népfőiskolák egyik alapítója, vezéregyénisége, szellemi atyja, és sokat köszönhetünk neki. A sok évtizedes kísérlete kudarc volt, mert az egyházi hierarchia ellenállt, 45 után börtönbe került, aztán amikor kiszabadult, akkor 56-ban újra börtönbe csukták. Amikor kiengedték, s mindenki azt mondta neki 56-ban, a forradalom alatt, gyerünk most aztán lelépni, külföldre, Olaszországba, Németországba. Ő itt maradt, és vissza kellett menjen a börtönbe letölteni a maradék éveit. Ott aztán újra csak kínozták és provokálták, és lényegében ebbe halt bele. A pannonhalmi papi öregek otthonában végezte, azt hiszem, 1970-ben halt meg.

Képzeld el, átélni azt, hogy ott Innsbruckban a vacsoránál, amikor osztrákokkal, németekkel egy nemzetközi társaságban ülök, s próbálom elsütni az anekdotát, hogy volt itt egy magyar, a magyar népfőiskolák egyik alapítója. Próbáltam érzékeltetni, hogy mi volt ennek az embernek és a tevékenységének a sorsa, de nem lehetett érdeklődést kelteni, nem volt üdvölgés. Nem értették a dolog lényegét, nem lehetett átadni ezt a szellemiséget, mert ez a sors többnyire ismeretlen az ottaniaknak, a nyugatiaknak. Az, hogy valaki ilyen fába vágja a fejszét, ilyen módon és ilyen heroikus küzdelemben, elszántsággal szellemi, lelki vezetője legyen egy mozgalomnak, s aztán börtönben végzi, teljes képtelenségnek tartották. Üldözésben, és kínzásban telik el az élete. Ezt egy osztrák aligha érti. Nem vágyom arra, hogy a hottentották is értsék ezt a szenvedést. De egy osztrák, ha már ez a Kerkai ott volt, tanult Innsbruckban...? Olvastam az innsbrucki teológiai karnak a filozófiai nézeteiről, milyen úttörő volt akkor. Felfedtem, Kerkai innen is kapta az impulzust, mivelhogy egy modern, korszerű teológiai gondolkodást sajátított el az egyetemi évek alatt.

Aztán itthoni kezdeményezése a két háború közötti legnagyobb létszámú, majdnem félmillió tagos katolikus legényegyleti mozgalommá vált, Ugrin Józseffel és a Farkas György közreműködésével. Ugrin József elnökségi tagunk is volt, és nagyon szerettük egymást, nagyon friss, erőteljes ember volt. Viszont nagyon visszahúzó személyiség volt Farkas György, aki jogász végzettségű, felkészült ember, s intellektus volt. Ugrin Jóska bácsi jó szónok, jó szervező volt, míg a Farkas György írta a KALOT vezérkönyvét. Ma úgy mondanánk, hogy egy ifjúsági vezetőképző útmutató, kézikönyv volt ez. Ezt sehohol nem lehetett elérni, a könyvtárak zárt osztályaira rakták be. Én felkutattam Farkas Györgyöt, Gödöllőn laktak egy blokklakásban. Legalább a harmadik látogatás volt, mire ő is megnyílt. Lehetőséget adtam neki, hogy lekáderezzen. Azt hiszem, a börtön után tíz évig dolgozott segédmunkásként, és tudod ki mentette meg? Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke, aki Érden volt népfőiskolás. Dobi emlékezett a saját népfőiskolás időszakára és kihúzta Farkas Györgyöt ebből a segédmunkás szerepből, és valahol könyvtáros, vagy levéltáros, vagy mi lett. Joggal volt óvatos, hogy most ki ez az Sz. Tóth János, aki itt tolakszik a Vezérkönyvért. Sokadik alkalomra előkerült a

vezérkönyv, a legrejtettebb szekrény aljáról, és akkor én azt behoztam a Corvin térre, és itt fénymásoltuk gyorsan egy nap, egy éjszaka.

Most ezekkel a katolikusokkal, akiket az előbb említettem, hogyan lett volna lehetséges előállni azzal, hogy gyerekek, miről szól a vezérkönyv, nézzük meg, hogyan lehet ezt ma használni, mennyire adaptálható stb. Nem volt ilyen lelki, szellemi, intellektuális partnerség. Csak az volt, hogy ki szerzi meg a támogatást, hatalmi alapon ki nyomja le a másikat.

Nehéz volt a felpuffasztott katolikusokkal még tárgyalni is, de együttműködni szinte lehetetlenség. Nagyon megérdemli, hogy megemlítsen a volt KALOT-os Gedai Gyula bácsinak a nevét, aki a Pest megyei Nagykátán csinált népfőiskolát idős korára. Ő nem a tisztek közé, hanem a KALOT közlegények közé tartozott, vele ki tudtunk alakítani egy jó együttműködést, és a Molnár Istvánékkal, akik megszervezték a maguk KALOT-ját. Évekig harcoltak, míg a magyar katolikus püspöki kar őket fogadta el hivatalos KALOT-nak, és a többieket leírta. Ilyen küszködésekkel mentek el az energiák. És persze mutatja, hogy a tisztelt püspöki karnak mi volt fontos. Ez biztos nem. Békítés, együttműködés-ajánlat, ez a kísérletezgetés ment folyamatosan. És persze ugyanez előjött a református oldalon is. A felülről serkentett oszd meg és uralkodj! Ez a 90 utáni politikai rendszernek is lételeme maradt. Az intézményesedésben 90 után azzal néztünk szembe, hogy ment a fúrás-faragás és leépült a Glatz-féle ígélet is.

Végláthatatlan anekdoták és történetek támaszthatják alá, de csak úgy eszembe jutottak a kitüntetésem. Két vagy három komolyabb kitüntetéssel rendelkezem. Az egyik a Köztársasági Elnök keresztje, amit a Göncz Árpád írt alá.

TI: A Magyar Köztársaság Középkeresztjét kaptad.

SZTJ: Igen, azt hiszem Középkereszt, amit 98-ban a FIDESZ nem tudott kinek adni, és akkor listára kerültem, ezt én így fogom fel. Nem bíztam el magam, hogy most akkor minden rendben. Ez később egyébként bebizonyosodott, mert a miniszter, aki akkor átadta FIDESZ miniszterként, azzal az UNESCO magyar bizottságának az elnökeként nem éppen baráti tárgyalást folytattam később.

2008-ban ugyanis kilobbiztuk azt, hogy legyen az UNESCO európai előkészítő konferenciája itt Pesten. Tízévenként van mindig az UNESCO világkonferencia, ami előtt regionális konferenciák vannak, és most a spanyolok és még néhányan riválisok voltak. Senki se akarja, de ők hihetetlenül erősek voltak a lobbizásban is, és akkor mégis nekünk sikerült!

Itt találkoztam utoljára nyugdíjba menetele előtt a Rita Süssmuthal, aki a Bundestag elnöke volt, és említettem őt már a Német Népfőiskolai Szövetséggel kapcsolatban. Azt mondta nekem Süssmuth asszony, hogy János, nagyon köszönjük a sok munkát, amit nemzetközileg végeztél. Ez volt az én 2008-as kitüntetésem.

Amikor megszerveztük, hogy Budapest legyen az UNESCO konferencia helyszíne, akkor itthon kiverték a kezünkől, mint Magyar Népfőiskolai Társaságtól a vendéglátó főszervező szerepkört, és átadták a Magyar Művelődési Intézetnek. Akkor Borbáth Erika igazgatóasszony regnált – hadd ne mondjam, szinte kizártak bennünket ebből az eseményből. Működött az „igaz magyar” arculat. Csak néztek a magyar kollégák, amikor a konferencia 200-250 résztvevője közül annak az 1/3-át, vagy többet, közvetlen jó barátként üdvözölhettem. Nekik persze nem tűnt föl, hogy milyen szerepet játszunk itt a konferencián, mert nem volt kiírva a homlokomra, hogy „mellőzve”.

Az UNESCO magyar bizottsága titkára emiatt vesztette el az állását. Őt kitették, mint UNESCO titkárt, mert együttműködött velünk ebben az előkészítésben, és én azt mondtam, hogy az UNESCO bizottság titkárának igaza volt, itt kell megcsinálni nálunk a konferenciát, mert ez ország-érdek. Idejön 200-300 ember, elviszik őket az Európa hajón, a Dunán, elviszik őket az Operába is, és van egy protokoll előadás Magyarországról. Miért rossz ez

nekünk?! Az, hogy ezért én is lobbiztam? Én voltam olyan helyzetben, hogy meggyőzzem, a külföldieket. Az UNESCO intézet volt az előkészítő Hamburgból, és ők győzték meg a párizsi bürokráciát, hogy mit kéne, hogyan kéne csinálni, s ezt az egész nemzetközi rendszerben nyomtuk, nyomtuk, nyomtuk. Most akkor büntetőpadra ültették...a titkárt. Az UNESCO magyar bizottság elnöke, aki ugyanaz a volt, aki engem miniszterként kitüntetett 98-ban. Többször tárgyaltam vele, és akkor megpróbáltam meggyőzni, neki kötelessége megvédeni a kollegáját. Az elnök úr a FIDESZ kormányban volt miniszter, ebben az időben pedig már szocialista kormány volt, tehát nem volt befolyása a kapcsolati rendszerre. Ez egy dísz-szerepkör volt: az UNESCO nemzetközi bizottsága elnökének lenni. És persze mondanom se kell, hogy azért, amiért bennünket kizártak a szervezésből, majdhogynem egy hajszálon múltott, hogy nem pereskedtünk, mert mi azt mondtuk, hogy az egész konferencia tervezete és forgatókönyve a mi ötletünk, és a mi szellemi tulajdonunk. Azt egy az egyben megvalósították a szervezők. Akkor az volt az érv a minisztérium részéről, hogy nem lehet egy ilyen komoly nemzetközi akciót egy civil szervezetre bízni, ehhez egy komoly intézmény kell. Akkor kezdetben, amikor még benne voltunk a buliban, hogy úgy mondjam, s egyeztető megbeszélésekre jártunk, akkor láttuk, hogy micsoda amatőrismus dül. És mit jelent az, hogy megszervezni egy nagyszabású nemzetközi konferenciát x nyelven és a kapcsolatot kiépíteni, és levelezni, és lebonyolítani. Akkor hatalmas pénzt vittek el, bennünket pedig egy másik pályázati támogatással próbáltak kompenzálni.

II: Nyolc éve történt mindez, és azóta még inkább látható, hogy a civil kezdeményezéseknek éppen most nincs konjunktúrája. A magyar képzési rendszereknek van egy alapproblémája – és ezt a kifejezést az analízis szempontjából lényegesnek tartom – az adaptációs kérdés. Ez a világot látott, hallott, tapasztalt, és munkában edzett individuum számára evidencia, de e tekintetben van némi keserűség benned, ha jól érzed.

SZJ: Hát a keserűségem egyik forrása az a demokrácia hiányos működés, vagy nem működése. A másik a történelmi tradíciók kérdése. Tehát egy országban az egyik leglényegesebb dolog a történelmi hagyományok ápolása, feltárása, de egyben a legnagyobb kihívások egyike is a történelmi hagyományokra épülő megújulás és a változás. Magyarországon bizonyos felszínes vonatkozásokban nagyon gyors változások zajlottak le 1990 óta, de mint kiderül, ezek nem igazából mély változások, és nem komoly strukturális változások, hanem nagyon felszíni, jelszószerű változások. Ki hisz ma a jogállamban, ki hisz ma az ebben, abban, amabban? Ez a probléma lényege, mert szerintem nem a magyar szakemberekkel van baj, mert az egyes szakemberek, vagy az egyes intézmények, legyen az kicsi, vagy nagy, megvan a kapacitása, megvan a nyitottság, az együttműködő készség, és ez olajozottan menne, ha mehetne. A kérdés az, hogy hogyan válnak ezek az előnyös tulajdonságok makro társadalmi méretben intézményszerűvé, garantált, támogatott tevékenységgé. Itt ugrik a majom a vízbe, itt a nagy bukás, gyakorlatilag azt lehet mondani, hogy a bürokratikus nehézséggel, a demokratikus nyitottságnak a hiányával, tulajdonképpen a kreatív alkotó szakembereknek az akadályozása folyik, és nincs lehetőség - ami egyébként a művelődéstörténelmi, vagy társadalomtörténelmi tradíciókból következne - a folytonosságnak és megújításnak a megteremtésére. Ez a lényege ennek a választásról választásra folytatódó csiki-csuki játéknak, vagy helyzetnek, és ez szomorú. Ez nemcsak a közösségi művelődés, vagy élethosszig tartó tanulás területére vonatkozik, hanem sok más területre is.

Szerintem a mai Magyarországon több mint két évtizeddel a rendszerváltásnak nevezett esemény óta az egyik legnagyobb kérdés, a demokráciának a hiánya. Ezt nem akarom részletekbe mérően elemezni, Bibó kapcsán már szó volt erről.

Az egyes projektek, vagy nemzetközi tapasztalatok, intézmények által történő adaptálása is a hamvába hull, hogyha nem kap egy olyan háttértámogatást, egy olyan infrastrukturális, intézményes, kormányzati támogatást, amire szükség lenne. Sőt, egy normális helyzetben a kormányzat, vagy a kormányzati irányítás és a támogatási rendszer az inspiratív és kezdeményező fél. Ösztönzi ezeket a változtatásokat, újításokat.

Magyarországon arról van szó, hogy egyrészt örököltük a létező szocializmusnak a stílusát, a jelszavak gyors elsajátítását, a lényeg kibontása és megvalósítása helyett. Erre állatorvosi lóként mindig a bolognai rendszert szoktam hozni, hogy a felsőoktatás képviselőinek a jó része folyamatosan a bolognai rendszert szidta és szidja, és senki nem kérdez rá, hogy miért nem a magyar kormányzatot, miért nem a kultusz kormányzatot szidjuk, amelyik a bolognai rendszert így és így értelmezte, vagy így és így oktrojálta. Senki nem kéri számon az európai uniós oktatáspolitikát, mondjuk Dániában, egy dán szakember a dán kormányon. Igaz, hogy a mindenkori dán kormány minden maximális erőfeszítést megtesz, hogy Dánia az Európai Unióbeli tagságából csak előnyökhöz jusson. Mit látunk a magyar kormány esetében? - egy pusztító, romboló, értelmetlen, konfliktuskereső tevékenységet. Egy nem konstruktív, destruktív politikai magatartást, amely az ország kárára történik. Én ezt látom ma is a fő problémának, és amíg nem tudunk megfelelő szellemi légkörben, garantált, kedvező feltételrendszert teremteni, addig ez nem fog megváltozni. Nem fog megváltozni.

Érdekes, hogy akár a svájci neutron sebességgyorsító kísérletben, vagy a NASA műszereiben nagyon fontos magyar résztechnikai hozzájárulások történtek. Ez bizonyítja azt, hogy igenis, ha nem kaszabolnánk szét a magyar kutatóhálózatot, akkor intézményszerű tudna egy folyamat. Ugyanez vonatkozik az oktatás-képzés, vagy a felnőttoktatás területére. Ilyen tekintetben a legközvetlenebbül hozzánk közeli pozitív példa Szlovénia, vagy Észtország lehetne, vagy újabban Csehország. Én azt látom évek óta, vagy évtizedek óta a szlovéneknél is – ott is vannak rivalizálások, ott is vannak egymást fúrások, ott is vannak nagyon komoly konfliktusok és ellentétek –, hogy lehet az akármilyen színű, vagy pártállású kormány, azért van egy értékrend, ami kiegyensúlyoz. Nem kell mindig mindent, mindenegyes kurzus idején újratekenni, és újra felépíteni, és azt mondani, hogy az azért nem jó, mert azt ők csinálták. Ez egy katasztrofális, önpusztító magatartás. Én ezt utoljára a törököknél tapasztaltam, szelídebb formában. Nagy reménységgel elmentem egy 5-6 órás törökországi minisztériumközi tárgyalásra, és megdagadt a fejem, mikor kijöttem, hogy mi is történt most itt? Semmi konstruktivitás, csak egymást gáncolták. Ebben nagyon keletiek vagyunk, és a politikai kultúránk nagyon ellentmondásos.

A lényege ez szerintem, és nem tudok ebben ma finom elemzést végezni. Most legalábbis nem.

De ez egy ország-betegség, tehát nem ennek a szakterületnek, vagy annak a szakterületnek a betegsége, hanem ez egy ország-betegség. Mélyen gyökerezik a magyar történelmi kulturális tradíciókban és főleg a politikai kultúrában, és ezen muszáj változtatni.

A 120 oldalas interjú teljes terjedelmében a Civil kurázi című kötetben olvasható. A 450 oldalas kötet hozzáférhető és megrendelhető írásban a tunde@nepfoiskola.hu email címen, ára 5.000.-Ft + postaköltség.

Létezik a tanuló Magyarország?

1. A nem-formális felnőttkori tanulás fő szinterei a művelődési házak, a civil szervezetek benne a népfőiskolák

Megítélése szerint a magyarországi nem formális felnőttképzésben milyen hatékonysággal vesznek részt az alábbi szervezetek, intézmények?

Kérjük, minősítse 1-től 5-ig az egyes típusokat, az 1 kevésbé, az 5 nagyon nagymértékben, a közötte adott számok a fokozatokat fejezik ki:

	1	2	3	4	5
vállalkozások	18	57	21	4	0
művelődési házak	3	32	32	25	8
civil szervezetek	1	18	39	36	6
népfőiskolák	0	4	39	24	33
egyéb, nevezze meg:					
- egyház		2			
- Tudományos Ismeretterjesztő Társulat	1				
- Önképzés	1				

A megkérdezettek elsősorban a Magyar Népfőiskolai Társaság tagszervezeti és partneri köréből került ki, tehát a civil szervezeti hatékonyság és közreműködés pozitív megítélése nem lehet véletlen. Az ötfokozatú skálán egyedül a civil szervezetek kaptak magas pontszámot (33). A skála négyes pontján keletkezett minősítés már beszédesebb az eloszlásról, ahol szintén a civil szervezetek (36) vezetnek, ezen belül kiemelték a népfőiskolák közreműködését (24) de a művelődési házak is magas pontozást kaptak (25)

Az összkép tehát világosan mutatja, hogy a megkérdezettek véleménye alapján a nem-formális felnőttkori tanulást két szervezettípus dominálja: a művelődési házak és a civil szervezetek, ezen belül pedig a népfőiskolák. Érdekes, hogy a „negatív” tartományban szerepelnek a vállalkozások, a kevés szerepet jellemző 1-es minősítés 18 pontot, a 2-es 57- t és a 3-as 21 pontot kapott. Ezen az alsó skálán helyezték el a vállalkozásokat a válaszadók. A képlet nem sok változást mutat az elmúlt évekhez, évtizedekhez képest. Kifejezi, hogy a vállalkozások a szűkebb körű szakmai képzésben érdekeltek. De olyan szemszögből is negatív a kép, hogy az Európa fejlett régiójában egyre hangsúlyosabbá váló munkahelyi tanulás – amely részben, vagy nagyrészt a nem-formális felnőttképzéshez tartozik, még nem jelent meg a magyar szakmai köztudatban, de a vállalkozások körében sem. Feltűnő, hogy a megkérdezettek nagyon kis jelentőséget tulajdonítanak az egyház szerepének, s az önképzésnek is. Ez baj, hiszen az egyházak is nagyobb szerepet játszhatnak. A kutatások szerint az önképzés a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők körében jelenik meg, mint tanulási

forma. A mostani vizsgálat arra utal, hogy szerepe elhanyagolható, s főként a hátrányos helyzetű és alacsonyabb iskolai végzettségi szinteknél ez komoly probléma. A digitalizáció rohamos fejlődésével egyre kiterjedtebbé válik az ún. on-line tanulás, amit lehet az önképzés új formájának is tekinteni.

A legsürgősebb előrelépési területek

A kérdőívben felsorolásra került az a hét fő terület, amit az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) Kiáltványa tartalmaz, nevezetesen:

1. aktív állampolgár és demokratikus részvételre képzés
2. az egyéni életvezetésre vonatkozó jártasságok fejlesztése
3. a társadalmi kohézió, méltányosság, egyenlőség előtérbe állítása
4. a migráció és a demográfiai változások képzési gondozása
5. a fenntarthatóság sokoldalú kérdésével való foglalkozás,
6. a foglalkoztatás és a digitalizáció kérdése és
7. a felnőttképzési európai politikák ügye.

Javaslat született néhány sajátosan magyar igényű fejlesztés megfogalmazására is. Így pld. a hazai felnőttképzési politika fejlesztésének igénye erőteljesen merült fel. Ez tükrözi annak, hogy a szakemberek nem ismerik a hazai felnőttképzés fejlesztési politika célkitűzéseit, dokumentumait, vagy azokat nem tartják kielégítőnek.

2. Melyek a legsürgetőbb előrelépés igénylő területek, problémák a nem-formális felnőttkori tanulásban?

A Kiáltvány 7 területet, problémát állított előtérbe.

Melyek a legsürgetőbb előrelépés igénylő területek, problémák a nem-formális felnőttkori tanulásban. A Kiáltvány 7 területet, problémát állított előtérbe.

A válaszokban az ötös skálán az 1-es nem annyira fontos, az 5 a legfontosabb

	1	2	3	4	5
aktív állampolgárság, demokratikus részvétel	0	0	9	24	67
az egyéni életvezetésre vonatkozó jártasságok	0	3	14	23	60
társadalmi kohézió, méltányosság, egyenlőség	0	5	9	46	40
migráció, demográfiai változások	7	7	35	37	14
fenntarthatóság	0	10	14	44	32
foglalkoztatás és digitalizáció	0	0	22	35	42
felnőttképzési európai politikák	15	6	40	31	8
felnőttképzési hazai politika	11	5	23	23	38
Más terület a legsürgetőbb, mégpedig:					
- Hitre nevelés				1	
- Közösségi élet					1
- Tudásba való befektetés					1
- A tudás és szakismeret elismerésének növelése					1

Az eredmények azt mutatják, hogy kiemelkedően magas az igény az aktív állampolgár képzésre, illetve a demokrácia képzésre. Évtizedes elmaradásaink és közéletünk mai napi eseményei is igazolják ennek a szükségességét. A három domináns fejlesztendő terület közül a második helyet az egyéni életvezetésre vonatkozó jártasságok fejlesztése kapta, a harmadik pedig a társadalmi kohézió, méltányosság kérdése. Ezek magasan kiemelkednek más preferenciákhoz képest. Az egyéni életvezetési jártasság komplex területe a fejlettebb országokban is sikerterület és jelzi, mi sem vagyunk elmaradva az individuális igények kifejeződésében a tanulás-művelődés terén. A felnőttképzésben dolgozók nagyfokú szociális érzékenységére mutat a kohézió és méltányosság előtérbe állításának igénye. Ez megnyugtató, jó jel. A további számarányok azt jelzik, hogy másodvonalban ugyan, de fontosként méltatatták

a foglalkoztatás és digitalizáció területére vonatkozó képzéseket is. A befolyással rendelkező nemzetközi szervezetrendszer (OECD, EWF, EU) ezt a területet messze kiemelkedően kezelik. Talán túlzott is az egyensúly szempontjából. Esetünkben úgy látom a foglalkoztatás és digitalizáció a gondolkodásban még nem kapcsolódott egymáshoz. Mi még talán az ipari társadalmat építjük vagy akarjuk építeni. A közeli jövőben (5-15 év) jelentős változások várhatók, amelyek az ún. tudásgazdaság és a tudástársadalom jellemzőit fogják kibontakoztatni. Egyrészt a hagyományos ICT kompetencia igények további hangsúlyra kerül előtérbe, másrészt az átfogó robotizáció és az ún. 4. ipari forradalom kibontakozása a foglalkoztatás és digitalizáció fogalmát szorosan össze fogja kapcsolni. Rendkívüli kihívás amellyel a nem-formális felnőttkori tanulás területén is szembe kellene nézni.

3. A törvények megítélése

A továbblépés lehetőségét mennyire segítik az alábbi törvények a felnőttképzés, a kultúra, a közművelődés, a szakképzés jelenlegi jogi szabályozása?

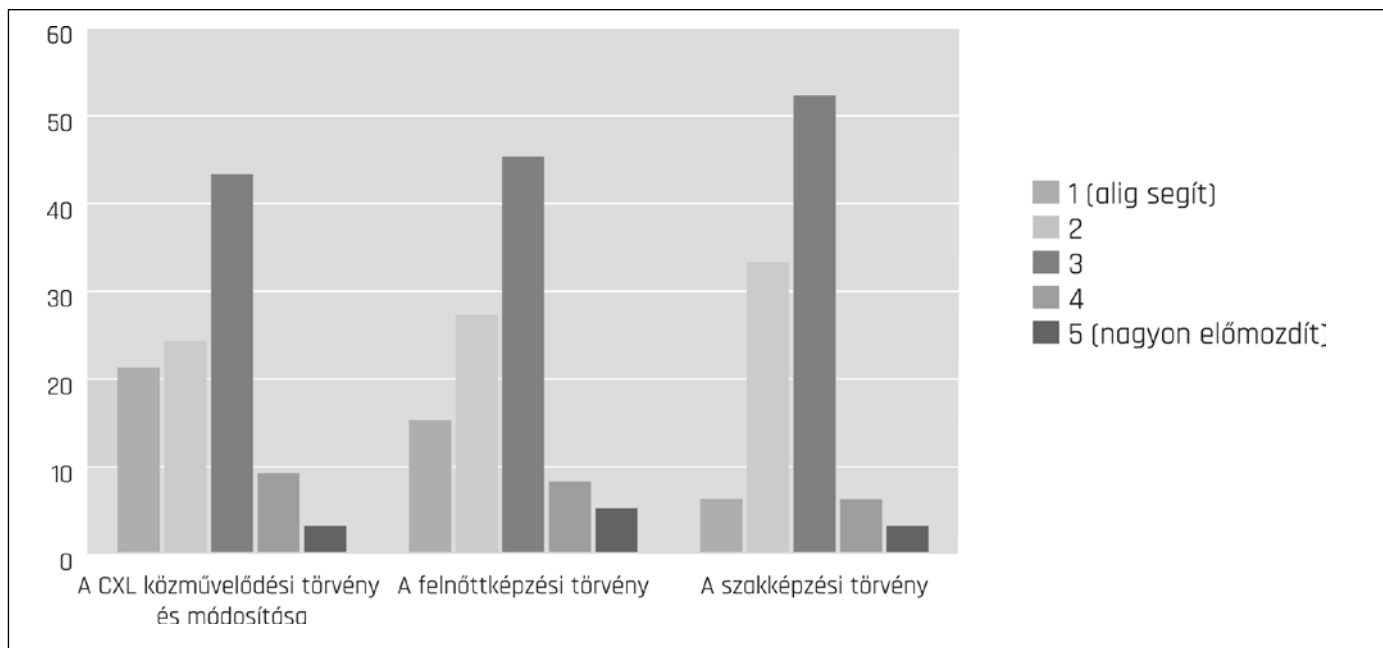
Kíváncsiak voltunk a szakmai közvélemény jelzéseire, a jogi szabályozásra vonatkozóan is. A törvények, rendeletek és azok minő-

sége, illetve egymással való összhangja nagy erővel képes a fejlődés elősegítésére, de lehet gátló tényező is.

A továbblépés lehetőségét mennyire segítik az alábbi törvények a felnőttképzés, a kultúra, a közművelődés, a szakképzés jelenlegi jogi szabályozása

Az ötös skálán az 1-es: alig segít, nagyon előmozdít: 5-s

	1	2	3	4	5
A CXL közművelődési törvény és módosítása	21	24	43	9	3
A felnőttképzési törvény	15	27	45	8	5
A szakképzési törvény	6	33	52	6	3

A válaszadók szkeptikusak a törvények lehetséges, segítő szerepét illetően. 3-5 válasz minősítette a legmagasabb fokozattal a törvények szakmai tevékenység előmozdító szerepét. Erőteljesen közepes a megítélése a felnőttképzési és a szakképzési törvények szerepének. A leginkább negatív pedig a CXL közművelődési

törvény módosításának megítélése. Ez kritikus, hiszen a nem-formális felnőttképzés területét ez a tv. fedi le leginkább. A gondok gondjának megoldása azonban továbbra is a jövő feladata, vagyis az élethosszig tartó tanulást elősegítő koherens törvényi együttes kialakítása. Erre egyelőre nem látni esélyt.

4. Intézményi ellentmondások

Melyek a mai közművelődési, felnőttoktatási, intézményrendszer működésének legfőbb ellentmondásai?

Az ötös skálán alig jelent problémát: 1-es alig segít, komoly gond: 5-s

	1	2	3	4	5
az átláthatóság hiánya	4	7	16	22	50
a partnerek közötti együttműködés hiánya	0	0	26	31	43
a szektorok és tevékenységük széttagoltsága	0	5	25	50	20
a centralizáció	2	2	18	30	48
az alacsony szintű támogatottság	0	7	0	26	67
egyéb mégpedig: (nevezze meg)					
- Fedezet hiány:					1
- a feudalizmus: senki nem hiszi el, hogy közösen lehetne fejlett demokratikus országot teremteni, azt sem, hogy ebben neki lehetne bármi szerepe és azt sem, hogy ehhez sokat kellene tenni.					1
- Információ hiány:					1
- Tanulási kedv, érdeklődés hiánya:					1

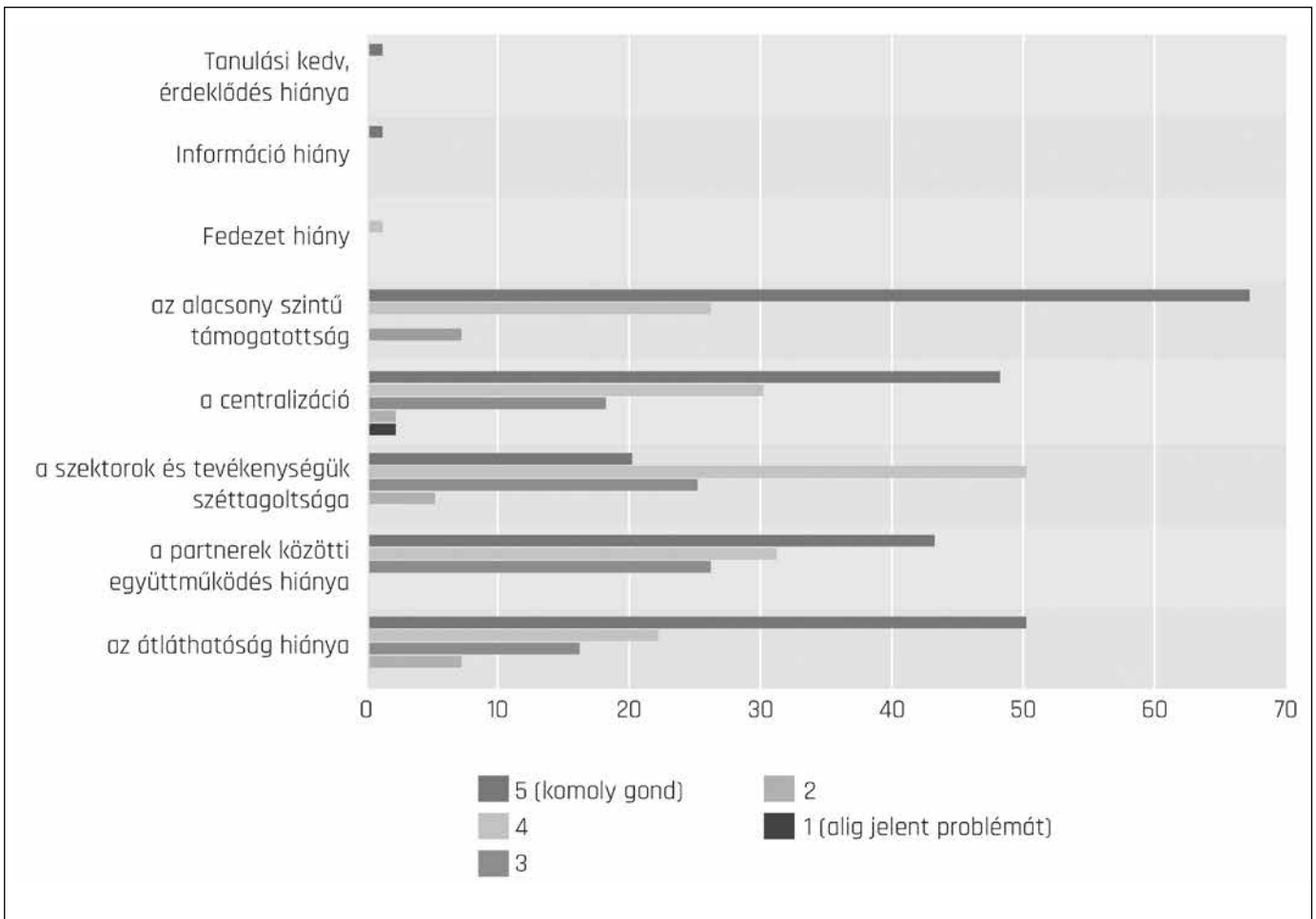
Ellentmondás a fejekben van: technológia és a digitalizáció „új ipari forradalma” jön (van!!!)

Megj: erre hívta fel a figyelmet az MNT még a 90-es években, illetve 2016 és 2017 évi lapszámaiban is. Meglévő intézmény lehetőségek jobb kihasználtsága

MEGJEGYZÉS: Átláthatóság hiánya - nem releváns

A „hagyományos” helyzetet tükrözi, hogy az alacsony szintű támogatottságot tartják a kiemelkedően legfontosabb ellenmondásnak a véleményyt nyilvánítók. (67 pont) Közéletünk pénzügyeit figyelve számos területen elszabadultak a pénzügyi adatok, s százmilliók helyett divatosabb milliárdokban beszélni. Komoly gond, hogy a közművelődés és felnőttképzés területe, stagnálva

ugyanott maradt, vagy visszaesett. A másik két súlyos ellentmondás a megkérdezettek szerint az átláthatóság hiánya (50 pont) és a centralizáció (48 pont). Lehet a kettő összefügg egymással. A közművelődés és felnőttkori tanulás terén is megvalósult centralizáció, intézményirányítás egyáltalán nem kedvez a közösségi művelődés eleve decentralizáltságot megkívánó lételemének, a

helyi kezdeményezésein alapuló egyéni és közösségi motiváltságnak. Hagyományos nemzeti betegségeink is „előkelő” minősítést kapott: a partnerek közötti együttműködés hiánya (43 pont) Feltehetően további ellentmondás rejlik a minősítésben, ti. hogy ki-ki nem tartja megfelelőnek a többi partner vele való együttműködését, miközben hiányzik az önreflexió. Sajnos közéletünk felsőbb szintű, megosztást eredményező törekvései is kedveznek ennek a több évtizedes, ha nem évszázados nyűgnek a lerázásában. Az önreflexió nem kellő jelenlétére gyanakodhatunk, a

szektorok széttagoltságának a megítélésében is. Ez z ellentmondás kapta a legkisebb pontszámot (20) Ami jelenheti azt is, hogy megszoktuk és belenyugodtunk, de lehetséges egy olyan olvasat is, hogy az együttműködési hiányok miatt sem ismeri fel a szakmai közvélemény egy olyan integrált intézményrendszer megteremtésének szükségességét, ahol megszűnik a széttagoltság ilyen mértéke és jobban összpontosul a figyelem a „tanulóközpontú” megközelítésre. Nem kizárt az önösség preferenciája is belejárhat ebbe a megítélésbe.

5. Helyünk a nemzetközi mezőnyben

Véleménye szerint hol áll Magyarország a nem-formális tanulás elismerésében a nemzetközi mezőnyben?

jelölje meg x-el a választát

- hátul	80
- közép mezőnyben	20
- élvonalban	0
- egyéb helyen:	nevezze meg

Elég egyértelmű és vitathatatlan erejű minősítéssel a magyar nem-formális felnőttkori tanulás elismerési rendszere – akár a közgondolkodást, akár a rendszerezett szakmai elismerési mód-szereket nézzük – bizony 80 ponttal minősítve hátul kullog. Az élvonalhoz nem jutott pont, s a közép mezőny 20 pontot kapott.

A reális önminősítésen túl a helyzet azért aggasztó, mert ez a minősítés nemcsak a nemzetközi szakmai élvonaltól való lemaradottságunkat dokumentálja, hanem a felnőttkori tanulás intézményrendszeri működésének hazai nyitottságát és demokratizmusát is minősíti.

6. Teendők

Mi a legfontosabb teendő a nem-formális tanulás elismertetésének fejlesztésében nálunk?

Az ötös skálán az 1-es nem jelentős, az 5-s a legfontosabb

	1	2	3	4	5
szakszerű vezetés, irányítás országosan	0	11	19	32	38
a szakemberek képzése	0	0	25	43	32
a munkaadók és vállalatok meggyőzése	7	7	31	45	10
a nemzetközi együttműködés és tanulás növelése	3	3	21	52	21
nem-formális tanulás elismertetésére irányuló célzott programok, támogatások	0	0	9	30	61

+ a fogalmak tisztázása, a kifejezések meghatározások 200 éves 1 közművelődési szóhasználatához történő illesztése

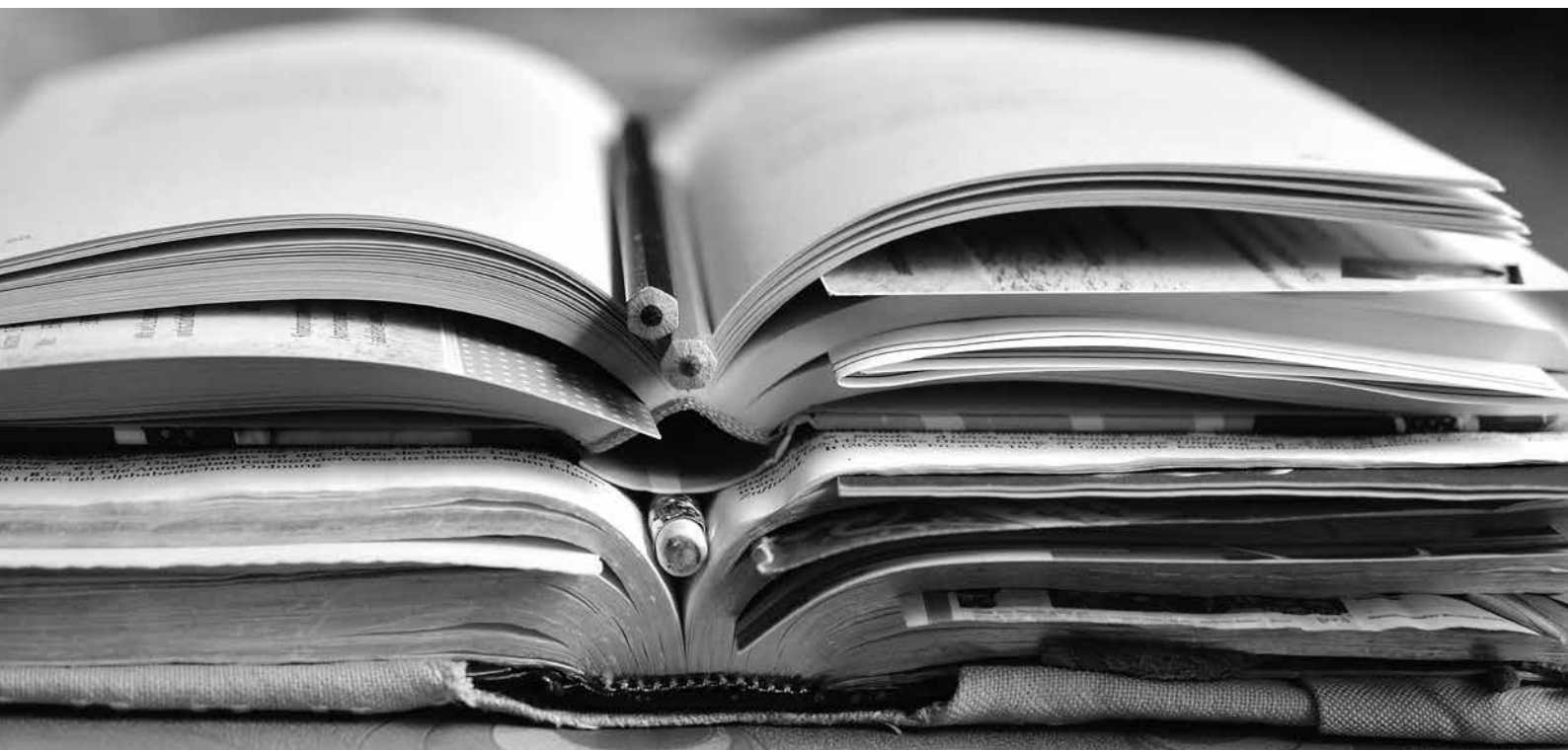
Kiemelkedően magas pontozást kapott (61) „a nem-formális tanulás elismertetésére irányuló célzott programok, támogatások” szükségessége. Köztudott, hogy ezt leginkább a kormányzati támogatás és a sokoldalú partnerségi viszony megteremtése mozdíthatja ki a holtpontról. Az üzenet lefordítása, értelmezése azt jelenti: nincs ilyen kormányzati politika. Ezt erősíti a második legtöbb pontot kapott teendő (38) a szakszerű vezetés, irányítás megteremtése országosan. Az előbbi véleménynyilvánítással összhangban a szakmai közvélemény

úgy látja: a felnőttkori tanulás terén nincs szakszerű országos irányítás, vezetés.

Budapest 2017 június

Dr. Szigeti Tóth János
egyetemi docens

A felmérését végezte:
Molnár Eszter

Állami földprivatizáció – intézményesített földrablás (2015-2016.)

II. Megyei zárójelentések az állami földprivatizációs rendszer valós értékeléséhez

Jász – Nagykun – Szolnok megye

Időkeresztmetszet: 2016. szeptember 1. • **Összeállította:** Ángyán József¹ • **Készült:** a Greenpeace Magyarország Egyesület támogatásával²

Ajánlás

Jász – Nagykun – Szolnok megye a 2015 novembere és 2016 júliusa között, három hullámban elérvezett 182 ezer hektár állami földterület több mint 10%-át adja. Ezzel Fejér megye mögött a második helyre került, így hivatalosan közzétett földprivatizációs tényadatai jó országos mintául szolgálhatnak, vizsgálatuk számos állítást megerősíthet vagy cáfolhat.

A mintegy 19 ezer hektár elérvezett megyei földterület pl. ugyan 444 nyertes árverezőhöz került, de közel 2/3-át mindössze 45 nagy – 100 ha fölötti földterülethez jutott – érdekeltség 95 nyertes árverező tagja szerezte meg. Az „átlagjavító” – 20 ha alatti területet szerző – kisnyertes többség, a nyertesek 58%-a eközben a területeknek mindössze 5%-ához jutott. Ez a – kiválasztott keveseknek nagy, viszonylag sokaknak pedig igen kis területeket juttató, bizonyára nem véletlenül így kidolgozott – rendszer egy olyan „családi léptékű” megyei átlag, 42,1 hektár kimutatását és kommunikálását teszi lehetővé, amely alkalmas a közvélemény tökéletes megtévesztésére.

E megye adatai ezen túl azt az általános tendenciát is igazolják, hogy a helybeli gazdálkodó családok elől a földek többségét külső, tőkeerős árverezők szerzik meg. Ráadásul itt a területek közel 1/5-e olyan nyertesekhez került, akik a megszerzett birtoktesttől a megengedett 20 km-nél nagyobb, átlagosan 29 km távolságban laknak, de van közöttük pl. olyan 230 hektáros vásárló is, akinek Budai, zöld övezeti, új, luxus kivitelű társasházi lakásának e távolsága a 100 km-t is meghaladja.

Mára már maga az a megyei tény sem meglepő, nem egyedül álló, hogy tőkeerős árverezők kikiáltási áron, az európai földárak töredékéért szereznek meg nagy birtoktesteket, de az már szembe-tűnő, hogy ebben a megyében a mintegy 18.700 hektár elérvezett területből több mint 13.100 hektár, az 1.110 db birtoktestből pedig

831 db (75%) így, licitálás nélkül került az árverési nyertesekhez. E megye adatai is igazolják tehát, hogy alaptalanok azok a kormányzati állítások, amelyek szerint „*árversenyben kialakult piaci áron*” jutottak a nyertesek az állami földterületekhez. Valódi licitálás, árverseny a birtoktestek kis hányadának árverésén alakult csupán ki, ami vélhetően annak tulajdonítható, hogy

- az elérvezésre szánt területeket – bizonyára nem véletlenül – zömében olyan nagyméretű birtoktestek formájában hirdették meg, amelyeknek akár több százmillió forintos kikiáltási árával a valóban helyben élő, ténylegesen gazdálkodó családok bizonyosan nem rendelkeznek; másrészt
- az egyébként is kiszolgáltatott helyzetben lévő helyi gazdacsaládok nem veszik a bátorságot, hogy az – az állam által preferált, egymás közt is üzletelő és a földeket vélhetően előre leosztó – „*nagyurak*” ellenében, azok „*rosszallását*” kiváltva és ezzel a meglévő, kis gazdaságaikat is végveszélybe sodorva próbáljanak földhöz jutni.

Már azon sem lepődünk persze meg, hogy a települések érdekérvényesítő képességében is jelentős eltérés mutatkozik. E megyében is vannak kifejezetten „*vesztes települések*”, ahonnan senki sem nyert, sőt a saját területüket is más településeken lakó árverezők szereztek meg. Vannak viszont erős, „*nyertes települések*”, amelyek pályázói nemcsak a saját lakóhely, de más települések területeihez is hozzájutottak. A nyertes települések megyei rangsorát – feltehetően nem véletlenül – Szolnok vezeti, a második helyet pedig Karcag foglalja el. E két – erős kormányzati, politikai kötődésű – város lakói szereztek meg a megyében elérvezett állami földek közel 1/3-át, és mindössze 11 vezető település – zömében városok – lakói annak csaknem 2/3-át.

A „*Földet a gazdáknak!*” programban sajnos az a megyei tapasztalás sem példátlan, hogy nem helybeli gazdacsaládok, hanem nagy külföldi érdekeltségek illetve politika-közeli rokoni, baráti

¹ **Ángyán József:** a SZIE ny. egyetemi tanára, az MTA doktora, a volt Vidékfejlesztési Minisztérium egykori (2010-2012.) parlamenti államtitkára

² **Külön köszönet Rodics Katalinnak,** a program menedzseléséért és az elemzések nyilvánosságának megteremtéséért, **Mészáros Norbertnek** és **Virág Zsuzsának** az adatok összegyűjtéséért, elrendezéséért és elemezhető formába hozásáért, továbbá **Ács Sándornénak** és **Teichel Istvánnak** az elemzéshez nyújtott információikért, tanácsaikért és az elemzések közreadásáért. Hálás köszönet a „*Kié legyen a föld?*”, az „*Átlátszó*”, a „*Greenfo*” valamint az „*Alfahír*” portáloknak, amelyek jelentéseimet teljes terjedelmükben közzéteszik, és mindazoknak, akik figyelem felhívással, kivonatos ismertetéssel, vagy másodközléssel segítik a „szemek nyitogatását”, az elemzéseimhez való hozzáférést a téma iránt érdeklődő, szélesebb közvélemény számára.

gazdasági érdekkörök jutnak jelentős állami földterületekhez. Ebben a megyében is a legtöbb területet – 68 birtoktestből álló 1.345 hektárt – két olasz tulajdonú cég, a Palotási Mezőgazdasági Zrt. és a Tiszamenti Agrár Kft. jelenlegi és korábbi vezetői alkotta érdekkör szerezte meg. De a legnagyobb árverési nyertesek között ott találjuk pl. a megye két – a 100 leggazdagabb magyar listáján előkelő helyen szereplő – FIDESZ közeli multi-milliárdos nagyvállalkozóját éppen úgy, mint Fazekas Sándor és Varga Mihály miniszterek számos patronáltját, a CITY-cégcsoport tulajdonosától, Tomajmonostora polgármesterének közvetlen rokonságán át, Fazekas Sándor unokatestvérének gyermekeiig, vagy éppen az Orbán család szűkebb baráti köréhez tartozó volt párizsi magyar nagykövet közvetlen családtagjait. Találunk köztük emellett szép számmal nagybirtokosokat, de sok stróman-gyanús nyertes árverzőt illetve mezőgazdasági előélettel vagy kapcsolatokkal nem rendelkező „földművest” is: vasútbiztonsági mérnököt, adótanácsadókat, bankárokat, pénzügyi befektetőket, ingatlanforgalmazó nagyvállalkozókat, nagy- és kiskereskedőket, nemzeti dohányboltok (trafikok) tulajdonosait, mi több sportszakosztály-vezetőket vagy éppen a vezető politikai és gazdasági elit által is látogatott klub- illetve szálloda tulajdonosait.

No és erre a megyére is jellemző, hogy az itt található nagy agrárcégek, vállalatcsoportok által bérelt állami földekből szemmel láthatóan jószerivel csak azokat a területeket bocsátotta az NFA árverésre, amelyeknek zömét azután e cégek (pl. Palotási Mezőgazdasági Zrt., Tiszamenti Agrár Kft.) vezetői/munkatársai és/vagy azok rokonai illetve strómanjai vásárolták meg, általában ugyancsak kikiáltási áron. Vannak persze köztük itt is „nem baráti” (pl. Alcsiszigeti Mezőgazdasági Zrt.) vagy esetleg valami miatt „a mi kutyánk kölyke” státust elvesztő (pl. Törökszentmiklósi Mezőgazdasági Zrt.) cégek, amelyek bérelt földjeit megkísérli az állam alóluk kihúzni, értékesíteni, ám ezek árverését általában érdektelenség kíséri, azaz ezekkel szemben a vásárlás „kalandjába” csak kevesen bocsátkoznak, kevesen mernek e cégek tulajdonosa-

ival és vezetőivel ujjat húzni. A magánszemélyek esetében pedig Jász-Nagykun-Szolnok megyében is általánosan jellemző megoldás, hogy a kedvezményezett kiválasztottak vagy cégeik előbb – 2012 és 2015 között – bérbe, majd 20 éves földbérlettel a zsebben most tulajdonba kapják az állami földeket.

Nem lehet nem észrevenni azt sem, hogy a megye állami földterületeinek legnagyobb – részben külföldi – bérlőit, tőkés társaságait nagyrészt elkerülte a privatizáció, azok – a kormányzati kommunikációban persze sokat emlegetett kis/közepes családi gazdaságok, a gazdálkodó családok helyett – változatlanul az agrár- és vidékstratégia kivételezett szereplői. Bérelt területeik szinte egyáltalán nem kerültek kalapács alá. Mindez azt is jelenti, hogy változatlan – általában igen kedvező, számukra komoly versenyelőnyt biztosító – feltételekkel, akár 580 Ft/Ak bérleti díjért, és akár évtizedeken keresztül továbbra is használhatják az állami földterületeket, sőt pl. mintagazdaságokká vagy éppen integrátorokká válva egyéb jelentős állami kedvezményben is részesülhetnek.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei állami földprivatizációs zárójelentés – a hivatalosan közzétett adatok alapján és egyéb információs adatbázisokat is igénybe véve – mindezeket és számos egyéb szempontot is részletesen elemez, és igyekszik megmutatni a „Földet a gazdáknak!” program igazi megyei arcát. *Ezzel a szándékkal, az igazság, a nyilvánosság és a tisztességes, jó akaratú emberek összefogásának erejében, valamint egy igazi nép- és vidékpárti fordulatban töretlenül bízva, szeretettel ajánlom a tényeken alapuló jelen megyei összeállításomat kortársaimnak éppen úgy, mint okulásul gyerekeinknek és unokáinknak, a tetteinket megítélő utókornak.*

Gödöllő, 2017. szeptember 20.

Ángyán József

Dr. Ángyán József zárójelentése teljes terjedelemben olvasható www.kielegyenfold.com című honlapon és a Magyar Népfőiskolai Társaság megújuló honlapján is olvasható lesz rövidesen

A diófák alatt beszélgettünk ismét

Első impressziók a rendezvény után

Kővágóörs, 2017. szeptember 2. Beszélgetés a diófák alatt

Egy évvel ezelőtt először vehettem részt a diófák alatti beszélgetésen. Nagyon jól éreztem magam, emlékszem az érzésre, milyen üdítőleg hatott rám a normális hangnem, a kulturált beszéd. A hétköznapi ritkán van részünk hasonlóban.

Ilyen előzmények után örömmel olvastam a meghívót, ami újra Kővágóörsre invitált. Figyelemfelkeltő volt a téma: a Hegymenet c. tanulmánykötet fejezetei mentén beszélgetés két politikussal: Szél Berbadett LMP-s képviselővel és Vona Gáborral, a Jobbik elnökével.

A párom elém is rakta a könyvet, hogy kicsit tájékozódjak, és jelezte, ő is szívesen jön velem.

Szigeti Tóth János, az MNT elnöke a rendezvény moderátorként főbb vonalakban ismertette a tanulmánykötet témáit és felváltva kérte fel a vendég előadókat, hogy röviden mondják el gondolataikat a fejezetekről, amelyek a magyar társadalom legfőbb problematikus területeivel foglalkoznak.

Fegyelmезetten, a kérdésre koncentráltan kezdték kifejteni mondanivalójukat a politikusok, persze később rátértek saját pártjaik elképzeléseire. Ennek ellenére sem éreztem úgy, hogy választási beszédek hallok. És ez így volt jó.

A közönség soraiból is tettek észrevételeket, intéztek kérdéseket az előadókhoz.

Természetesen nekem is van véleményem a témáról, hiszen itthon élek, de nem emiatt ragadtam tollat. Hanem azért, hogy gratuláljak a szervezőknek az ötlethez, a megvalósításhoz. Mennyire hiányzik már a magyar társadalomból az értelmes, előrevívó beszélgetés, vita! Nekem ezt adta meg a mai nap. Jó lenne, ha folytatódna, széleskörű vitafórumokra kerülne sor minél több helyen, pártállástól függetlenül!

Beszélgjünk egymással, mondjuk el gondolatainkat kulturáltan! Mindenkinek lehetnek okos, hasznosítható gondolatai, nem beszélve arról, hogy akik megvitatják ügyes-bajos dolgaikat, úgy állnak fel az asztaltól, mintha máris tettek volna valami fontosat az ügy érdekében.

Lovas Ilona

Ipoly Menti Népfőiskolai Társaság

Hasznos volt a tapasztalatszere

(Tolna megyei hírportál – Vida Tünde írása, Nyilatkozik Hefner Erika és Bor Andrea)

Sikerrel mutatkoztak be, sok tapasztalattal tértek haza azok a Tolna megyei kulturális aktivisták, akik hazánkat képviselve Portugáliában jártak egy nemzetközi konferencián.

Dán, lengyel, angol és portugál szervezetek mellett a Magyar Népfőiskolai Társaság vesz részt abban az Erasmus Plus-programban támogatott nemzetközi projektben, amely a kulturális önkéntességet és menedzsmentet helyezte fókuszba. A társult szervezetek a portugál Lousadában tartottak egyhetes találkozót. A kilencfős magyar delegáció derékhadát a Tolna Megyei Szabadművelődési és Népfőiskolai Társaság adta Hefner Erika elnökkel az élen, aki drámapedagógusként, művelődésiház-vezetőként szerzett tapasztalatait is „magával vitte” a népfőiskolaiak mellett. És magával vitt három fiatalot is Tolna megyéből, mert – mint elmondta – kifejezett céljuk volt, hogy a fiatalok által végzett önkéntes vagy éppen menedzseri munkát mutassák meg, és őket segítsék hozzá a későbbiekben szerzett tapasztalatokhoz. A többiek két egyetemi tanár és az ország különböző részeiben dolgozó, szintén az ifjúsági korosztályhoz tartozó kulturális aktivisták voltak, mondta el Hefner Erika.

Paksról Bor Andrea, a DsD táncegyüttes fiatal vezetője, valamint Csipszer Bettina utazott a csapattal. – Bettina volt drámásom, azóta elvégezte a színiakadémiát, és társaival együtt elmentek egy kis faluba, Tabajdra, színielőadást tartani. Az erről készült filmet mutatta

be, ami nagy érdeklődést váltott ki – árult el részleteket. Még egy Tolna megyei tagja volt a küldöttségnek Tóth Gergely személyében. A Tamási Pántlika Néptánc Együttes vezető táncosa az együttes menedzselésében is fontos szerepet vállal.

A legközelebbi projekttalálkozóan a magyarok más szerepet is kapnak, hiszen 2018 júliusában Budapesten tartják a nemzetközi fórumot, így ők lesznek a házigazdák.

A tanácskozás során egyebek között azt boncolgatták, hogy egyes művészeti csoportok milyen hatással vannak egy-egy település életére, a működés hogyan hat a csoportban részt vevők életére. Külön szekcióban foglalkoztak a kulturális önkéntességgel és a kulturális menedzsmenttel. – Nagyon érdekes és hasznos volt a tapasztalatcsere, hiszen egészen más a gyakorlat például Dániában és az Egyesült Királyságban, s egészen más hazánkban vagy éppen Dániában – fogalmazott Hefner Erika. Arról is beszámolt, hogy a konferencia zárásakor mindenki kiemelte a magyarok aktivitását, akik minden szekció munkájában részt vettek, tartalmas, izgalmas előadásokat tartottak és táncukat szerveztek.

A helyi kultúrával is megismerkedtek

– A munka mellett rengeteg lehetőségünk volt ismerkedni a helyi kultúrával, részt vettünk számos fakultatív programon, és a magyar csapattal minden adandó alkalommal gondoskodtunk a kimagasló hangulatról – fogalmazott Bor Andrea, aki nagyon pozitív élményekre tett szert. Kivételes lehetőségnek értékelte, hogy hazánkat képviselve előadást tarthatott a DsD táncgyesületben végzett menedzseri munkájáról, az egyesület céljairól, tevékenységeiről és működésének hatásairól. Mint beszámolt róla, a konferencián igyekeztek felmérni és összegezni, hogy miként is működik különböző uniós tagállamokban a civil kulturális élet, milyen lehetőségeik vannak a helyi vezetőknek és önkénteseknek.

Nemzetközi porondon a Tabajdi Színházi Fesztivál

Jó gyakorlatok Magyarországról – SPAR projekt

A portugáliai Lousadában került sor arra nemzetközi tanácskozásra és képzésre, amely azt elemezte és mutatta be, hogyan lehet a kulturális és a művészeti tevékenység hatókörét szélesíteni olyan körben, ahol nem adottak a legjobb intézményi feltételek. A vendéglátó portugálok mellett angolok, dánok, lengyelek és magyarok vettek részt a munkában. Hefner Erika javaslatára Csipszer Bettina is a csapattal utazott.

– Bettina Erika drámacsoportjának volt tagja, azóta elvégezte a színiakadémiát és társaival együtt elmentek Tabajdra színi előadást tartani. Az erről készült filmet mutatta be Betti, ami nagy érdeklődést váltott ki. Az akadémisták tabajdi munkájáról szóló portréfilmet láthatták – angol feliratozással.

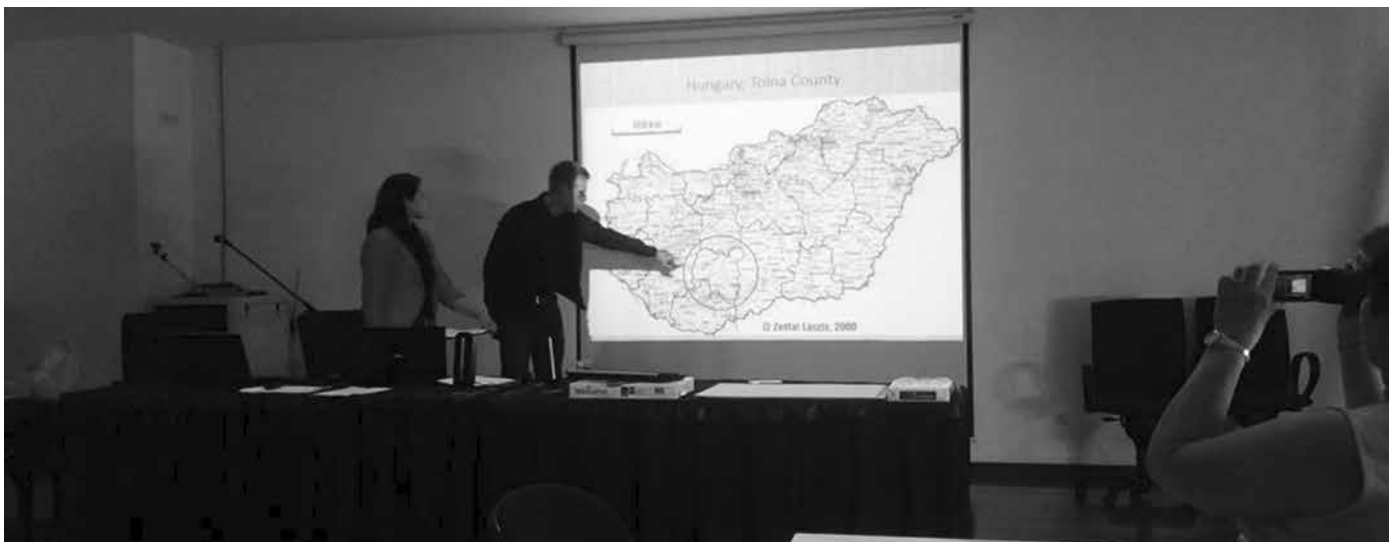
A konferencia tagjai ellátogattak a lousadai hivatásos színházba is, ahol egy rövid darabot is bemutattak a vendégeknek. A sok pantomim elemet tartalmazó játék a kényszeres emberi mérvességről szólt. Persze kitudakolták van-e színész a csoportban, s Bettit be is húzták a színpadra. Egyből tudta mi a dolga.

<http://www.pmsza.hu/>

www.facebook.com/pestimagyar.sziniakademia

fotók: Tamás Kovács

Tolnai táncosok remekeltek Portugáliában

Bor Andrea hazánkat képviselve előadást tarthatott a DsD (Paks) táncgyesületben végzett menedzseri munkájáról, az egyesület céljairól, tevékenységeiről és működésének hatásairól.

Tóth Gergely pedig a Tamási Pántlika Néptánc Együttes vezető táncosa, az együttes sokoldalú munkáját mutatta be.

Illusztráltuk a két fiatal előadását és a DsD-ről és a Pántlika

Együttesről is egy-egy rövid vetítéssel. Ez is emelte a bemutató látványosságát. A magyar csoport Lousadában saját kezdeményezésre táncukat szervezett egyik este, amire meghívták a konferencia minden résztvevőjét. Erre még visszatérünk.

Az Erasmus+ program tagja a Magyar Népfőiskolai Társaság, portugál, lengyel, angol és dán szakmai szervezetekkel együtt.

Egyed Antal díjat kapott a Kölesdi Népfőiskola

A Tolna Megyei Egyed Antal Honismereti Egyesület 2017. október 7-én tartotta XVIII. találkozóját, és az egyesület 25 éves jubileuma alkalmából rendezett ünnepséget.

Erre az alkalomra a kölesdi Népfőiskola vezetői is meghívást kaptak.

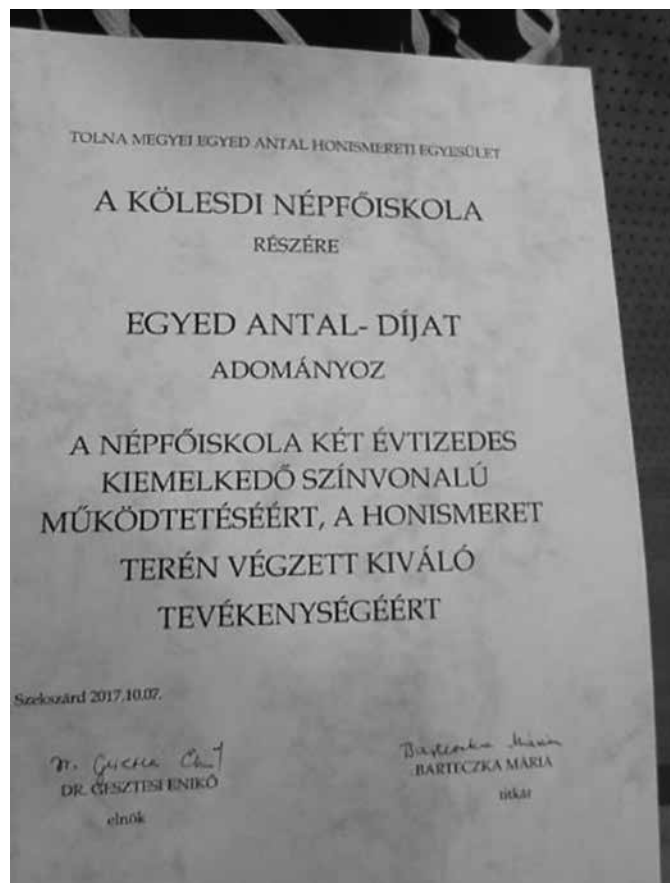
Az ünnepi műsorban köszöntők hangzottak el Dr. Gesztesi Enikő PhD., az egyesület elnöke, Fehérvári Tamás, a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke, Ács Rezső, a Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának polgármestere, Zsikó Zoltán, a Babits Mihály Kulturális Központ igazgatója, Bartha Éva, a Honismereti Szövetség titkára részéről.

Köszöntötték a Honismereti Szövetség idei kitüntetettjeit, majd a Honismereti Egyesület Egyed Antal-díjainak átadása következett.

A kölesdi Népfőiskolának ítelt díjat a Népfőiskola volt évfolyamfelelőse, Varga András és az őt követő Csikné Bányai Mária vették át.

Varga András megköszönve a díjat, röviden ismertette, hogy a kölesdi Népfőiskolát milyen szálak fűzik a Honismereti Egyesület tevékenységéhez.

Ez után Dr. Dobos Gyula a jubileumi kiadvány szerkesztője mutatta be a megjelent könyvet.

Az ünnepi műsorban gimnazisták vers, ének, gitár cimbalom játéknak voltak részesei.

A számvetés és jövőtervezés volt a témája Dr. Szilágyi Mihály, Kaczián János és Dr. Gesztesi Enikő PhD. előadásának.

Végül élményekről, eredményekről hallottunk a felkért egyesületi tagok öt perces hozzászólásában.

Lehet így is csinálni: 25 éves a Hercegszántói Népfőiskola

A Hercegszántói Népfőiskola 25 éve alkot erős közösséget. A jubileumi évfordulón Tölgyesi Gábor, a Népfőiskola megteremtője és működtetője emlékezett vissza a múlt éveire. Ezt a megemlékezést közöljük most és ajánljuk az olvasó figyelmébe a megemlékezésből kiolvasható igazságot: nem a pénz az, ami értéket teremt, hanem az igazi emberi közösség, amely néhány fillérrel gazdálkodva sokkal több eredményt képes elérni, mint azok, akik milliárdokkal rendelkeznek.

Ezúton is gratulálunk a hercegszántóiaknak!

1992. szeptember 7-én itt, ebben az épületben 24 szántói lakos aláírt egy szándéknyilatkozatot egy népfőiskola létrehozásáról.

A településen a 90-es évek elején egyre nagyobb számban jelenlévő vállalkozók és gazdálkodók igényelték egy olyan fórum létrehozását, ahol megfelelő információkhoz juthatnak.

A megalakulást több hónapos szervező munka előzte meg. Segítséget kaptunk a

Magyar Népfőiskolai Társaságtól és megyénk szakreferensétől Pető Istvántól.

A helyi önkormányzat kezdettől támogatta elképzelésünket, működésünkhöz itt a művelődési házban biztosított helyiséget.

A Népfőiskolai Társaság által javasolt munkaformák közül mi a tanfolyam jellegűt választottuk. Ez jelentette azt, hogy kéthetente előadókat hívtunk meg, és meghallgatásuk után következett a konzultáció.

Működésünk kezdetén nem kis iróniával többen is megkérdezték: talán diplomát is adtok? Egyáltalán ad-e szakképesítést a népfőiskola?

Véleményünk szerint a népfőiskola ebben a változatban tudást ad és általános műveltséget.

Ez a forma az ismeretek szerzésének egyik módja. Itt a művelődés és a tanulás önérték, ezért is szükségtelen a vizsga, valamint a bizonyítvány.

A kezdettől fogva a demokrácia szellemében működtünk, Ez jelentette azt is, hogy a hallgatóság javaslatai alapján állítottuk össze az éves tematikát. Így volt ez már az első évben. Megalakulásunk után két héttel már a következő hónapok programját terveztük. A legnagyobb hangsúlyt a vállalkozások beindítása, és az azokkal kapcsolatos jogi, pénzügyi kérdések kapták, de a piacutatás is szerepelt a javaslatok között.

Októberben az előadók megkeresése és felkérése történt. November 2-án pedig elkezdtük

Az első évben 1993. március 8-án látogatott el hozzánk Szigeti Tóth János elnökünk, ha jól emlékszem titkári beosztásban. Egy illusztris dán vendéget kísért el hozzánk, a dán népfőiskolai

mozgalom egyik kiemelkedő személyiségét Hans Kelstrup-ot, a Viborgi

Népfőiskola igazgató helyettesét. Ő a dán mezőgazdasági példákon keresztül javaslatokat adott a szántóiaknak.

Az első évben 13 összejevetelen 16 előadás hangzott el, év végére a taglétszám 34 lett.

A következő években is gondot fordítottunk arra, hogy a tagság által kért témában jártas, friss információkkal rendelkező szakemberek érkezzenek körünkbe.

Az évek során belépők a vállalkozások témája mellett gazdálkodásról szerettek volna hallani. Ezek az egyes vetőmag fajták megismerése, és azok növényvédelméről szóltak. Különböző cégekkel jó kapcsolatunk alakult ki, a tagság évente ezeknek a képviselőivel kívánt találkozni. Egyesek már több mint egy évtizede látogatnak

el Hercegszántóra, személyes kapcsolat is alakult ki közöttük és a hallgatók között.

Természetesen a falugazdászok - Facskó Mátyásné és Gálity István, az agrárkamara képviselői, az APEH és NAV szakemberei minden évben, tájékoztatták/tájékoztatják a tagságot az őket érintő, elvégzendő feladatokról.

Minden évben tartottunk ún. nyílt napokat azokban a témákban pl. az adózás, melyek érintették a lakosságot.

Erre szívesen vártuk a környékbeli települések érdeklődőit. Egy ilyen alkalom során egy dávodai fiatalember kérdezte, hogy ő beléphetne ebbe a csoportba. Tagjaink döntése alapján szívesen várunk minden érdeklődőt, aki szeretné ismereteit bővíteni. Jelenleg egy bajai, egy bátmonostori, egy nagybaracscai és 9 dávodai tagunk van.

Az összejöveteleket itt a művelődési házban tartjuk - itt állandó helyünk van, a szükséges technikai eszközöket megkaphatjuk, mindezért köszönettel tartozunk Prodán Marin intézményvezetőnek.

A programunk nagy része előadásokból áll, de különjáratú autóbuszokkal kiállításokra és tapasztalatszerző kirándulásokra is eljártunk. Teljesség igénye nélkül sorolom fel, hogy háromszor voltunk Bábólnán a gazdanapokon, megtekintettük Gödöllőn és a fővárosban OMÉK-ot, ott voltunk a a 19. Mezőgazdasági és Agro kiállításon, láttuk a BNV-t. Szarvason a PIONEER vetőmag előállító üzemet látogattuk meg, majd 2000 augusztusában együtt ünnepeltük ezen cég 25 éve hazánkban való működését. Jánoshalmi kiállításon megtekinttük a legújabb mezőgazdasági géptípusokat.

Ott voltunk a település határában rendezett kukorica fajtabemutatókon, és több Baja környéki pincészetben is kóstolgattunk finom borokat. Jó kapcsolatot ápolunk a helyi kertbarát klubbal, ennek elnöke Solymosi Tivadar, népfőiskolánk tagja - velük több alkalommal bonyolítottunk le borversenyt.

Népfőiskolánk szerény anyagi körülmények között gazdálkodik. Megalakulásunk óta igyekeztünk kihasználni a pályázati lehetőségeket. Többször nyertünk el 30-50.000 forintot. Tanulmányútajaink ebből fedeztük. A helyi önkormányzat minden évben 20.000,- forinttal támogat bennünket és működésünkhöz helyet, fűtést, világítást biztosít, a meghívók fénymásolását is megoldja. A tagdíj bevétel adott. Kezdetben 120 forintot fizettek tagjaink ez ma 1000 forint.

Az elmúlt évben 60.000,- forintot könyvelhetett be pénztárosunk.

A kiadások zömmel a rendezvények költségei – az előadók tiszteletdíja és útiköltsége, valamint az ismeretterjesztő utak busz költségeit foglalta magába. A bevételek fedezik a kiadásokat. Több előadónk, akik jelentős céget képviselnek nem kérnek előadói díjat és útiköltség térítést.

Rendezvényeinket november elejétől március végéig tartjuk, keddi napokon.

A gazdálkodók számára ez az időszak az, amikor el tudnak jönni az előadásokra.

A tagság összetétele az elmúlt két és fél évtized alatt változott, de a tagdíjat fizető létszám soha nem csökkent 40 fő alá. Legutóbb ötvenegyen voltunk. A megjelenési arány 40 és 60 % között mozog.

Az érdeklődő közösség összetartozását többek között az is bizonyítja, hogy alkalmanként közösen ünneplik meg egymás névnapját. Hagyományosan az év végén, a karácsonyi ünnepek előtt egy önköltséges közös vacsorát tartunk, ahol a gazdasági év befejeztével a népfőiskola pénztárosa beszámol gazdálkodásunkról, anyagi helyzetünkről.

Márciusban, az utolsó rendezvényen már a következő év programjára tesznek javaslatot hallgatóink.

A hercegszántói népfőiskola a Magyar Népfőiskola Társaságnak egy kis közössége.

Köszönjük a támogatást, a segítséget!

A mai jubileumi rendezvényrel kapcsolatban feladatom volt az, hogy a jelenlegi tagság mellett hívjam meg az alapítókat.

Sajnos nyolc személynek – Bognár Józsefnek, Buncsity Milivolynak, Dám Jánosnak, Jankovics Józsefnek, Likár Istvánnak, Markovics Józsefnek, Rumbach Istvánnak és Varga Károlynak már nem küldhettem meghívót.

Emléküket megőriztük.

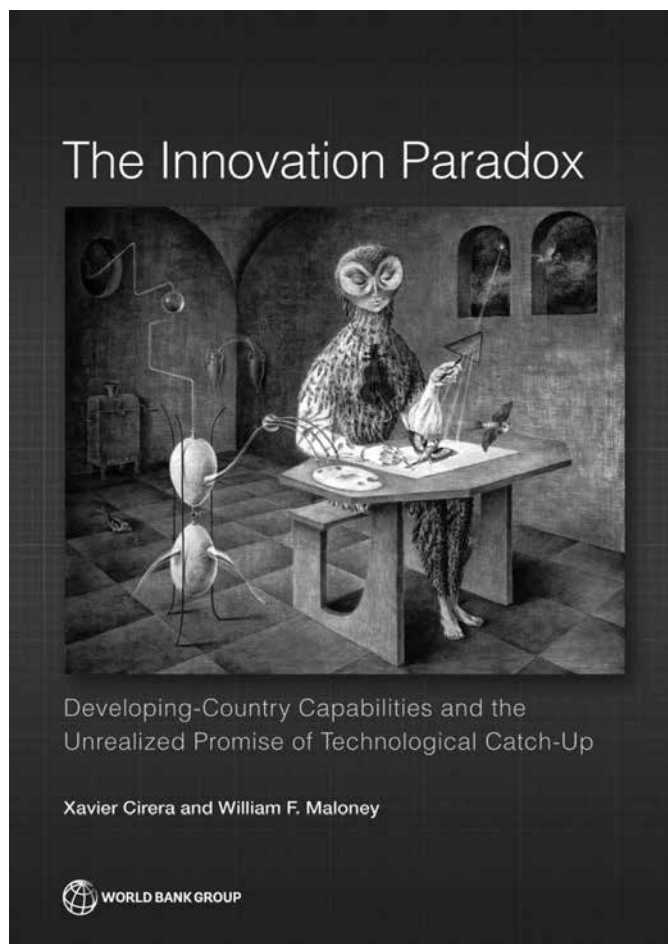
A „kéességek mozgólépcsőjének” felállítása ránk is vonatkozik

Az innovációs paradoxon

A közgazdászok már régóta azzal érveltek, hogy a fejlődő országok magas termelékenység-növekedési potenciállal rendelkeznek, ha elfogadják a meglévő technológiákat és alkalmazzák őket a helyi viszonyok között.

Az innovációs paradoxon című jelentés számos új adatforrást hordoz az innováció „paradoxonjának” feltérképezésére: a nagyon magas megtérülés ellenére a fejlődő országok sokkal kevesebbet fektetnek be új folyamatok és termékek elfogadásába és felalálásába, mint a fejlett országok. A jelentés három, a paradoxon alapjául szolgáló tényezőt említi meg. Az első az, hogy a fejlődő országokban működő cégeknél többnyire hiányoznak a vezetői és technológiai képességek a jelentős innovációs projektek megvalósításához. Ez azt jelenti, hogy a konvencionális innovációs politikák valószínűleg nem lesznek hatékonyak, és a „kéességek mozgólépcsőjének” felállítása központi szerepet tölt be a vállalatoknál. A második tényező az, hogy a képesség csak egyike a kritikus összetevőknek – például a pénzügyi piacokhoz való hozzáférésnek, a makrogazdasági stabilitásnak és az importált gépeknek –, amelyek kiegészítik az innovációs folyamatot, és amelyek hiánya csökkenti a fejlődő országok innovációs lehetőségeit. Ez azt jelenti, hogy a hatékony innovációs rendszer megteremtése nagyobb politikai kihívás lesz, és az innovációs teljesítmény – például a kutatás és a fejlesztés, illetve a GDP – eddigi szabványos mérése félrevezető lehet. Végül a két fenti tényező helyesbítéséhez szükséges kormányzati képességek szintén megfelelő mértékben gyengülnek a fejlődő országokban, ezért ezeket a képességeket explicit módon ki kell építeni az innovációs politika kiformalása során.

Világbank Csoport, 2017

Miért a személyiség, és nem a készség, ami nagyszerű munkatársakká tesz?

Több van a napirenden, mint gondolnád

A közelmúltban készült nemzetközi tanulmány több mint 500 üzleti vezetőt kérdezett meg, és azt tudakolták tőlük, mi különbözteti meg a többiekétől a nagyszerű alkalmazottakat. A kutatók azt akarták tudni, hogy miért vannak olyan emberek, akik sikeresebbek, mint mások, és a válaszok meglepőek voltak. A vezetők a legfontosabb okként választották a „személyiséget”. Nevezetesen, a ve-

zetők 78% -a szerint a személyiség nagy különbségeket képvisel a munkatársak között többet, mint a kulturális illeszkedés (53%) vagy a munkavállalók képességei. (39%).

Albert Einstein mondta „Vigyáznunk kell arra, hogy ne istsenítsük az intellektust; Természetesen erős izmai vannak, de nem személyiség. „

A probléma az, hogy amikor a vezetők azt mondják, hogy „személyiség”, nem értik, hogy mire is hivatkoznak. A személyiség stabil

preferenciákból és tendenciákból áll, amelyeken keresztül közelítünk a világhoz. Az introvertált vagy extrovertált modell pld. egy fontos személyiségvonás példája. A személyiségjegyek korai életkorban alakulnak ki, és korai felnőttkorban rögzülnek. Számos fontos dolog megváltozik az életben, de a személyiség egyike azoknak, amelyek nem. A személyiség különbözik az intellektustól (az IQ-tól). A kettő nem esik egybe semmilyen értelemben. A személyiség különbözik az érzelmi intelligenciától is (az EQ-tól), és ez az ahol a tanulmány és a legtöbb vezető félreértelmezte a „személyiség” kifejezést.

Azok a tulajdonságok, amelyeket a tanulmányban személyiségnek hívtak, valójában érzelmi intelligencia képességek voltak. És ellentétben a személyiséggel, amely köbe van vésve, az EQ-t megváltoztathatjuk és javíthatjuk

A kivételes alkalmazottak nem rendelkeznek Isten által adott személyiségjegyekkel; egyszerű, mindennapi EQ-készségekre támaszkodnak, amit bárki beépíthet a repertoárba.

A vezetőknek nem kell ezeket a készségeket keresni (bár nem árt, ha azonosítja őket); a vezető feladata, hogy segítsen mindenki csapatában kiaknázni ezeket a készségeket, hogy az alkalmazottai kivételes munkatárssá váljanak.

Fontolj csak meg néhány olyan EQ-képességet, amelyet a vezetők és a menedzserek tévesen, általában a személyiség jellemzőiként fogalmaznak meg. Ezek olyan készségek, amelyek kivételesen tehetik a munkatársakat.

Hajlandók késleltetni az elégedettséget. Az egyik dolog, amit egy kivételes munkavállaló soha nem mond: „Ez nincs a munkakörü leírásomban.” A kivételes alkalmazottak a munkakörü leírások határain kívül is dolgoznak. Se nem megfélemlítettek, se nem jogosultak; s ahelyett, hogy először is elismerést vagy kártérítést várnának, inkább előrelendítenek a munkában, abban a reményben, hogy később jutalmazza őket, de nem érdekli őket, ha nem.

Elviselik a konfliktusokat. Míg a kivételes munkatársak nem keresik a konfliktust, nem is menekülnek el tőle. Ők képesek megőrizni a nyugalmukat, miközben nyugodtan és logikusan bemutatják az álláspontjukat. A nagyobb cél elérése érdekében képesek ellenállni a személyes támadásoknak, amíg maguk soha nem használják ezt a taktikát

Összpontosítanak. A tanuló pilóták gyakran mondják: „Amikor a dolgok rosszul indulnak, ne felejtse el, a gépnek repülnie kell és kész”. A repülőgép szerencsétlenségek abból fakadnak, hogy a pilóták olyan keményen arra koncentrálnak, és akképp azonosítják a problémát, hogy bele fognak fúródni a földbe.

A Eastern Airlines 401-es járata csak egy példa erre: a hajózó személyzet annyira aggódott, hogy a leszálláshoz szükséges felszerelés (a kerekek kinyitása) blokkolódott, hogy nem vették észre, hogy magasságot veszítenek addig, amíg már túl késő volt, annak ellenére, hogy a pilótafülkében közben jöttek a magasságvesztési riasztások.

A kivételes munkatársak megértik „a gépnek repülnie kell és kész” elvet. Nem hagyják magukat zavartatni a házsártos utasoktól, az interoffice kijátszásoktól, vagy attól, hogy vajon más márkájú kávéra váltsanak-e. Megkülönböztetik a tényleges problémákat a háttérzajtól; ezért arra koncentrálnak, ami számít.

Hatékony módon bátrak. A kivételes alkalmazottak hajlandók felszólalni, amikor mások nem, akár nehéz (vagy „zavarba ejtő”) kérdést felvetni, vagy akár megkérdőjelezni egy végrehajtási döntést. Ez a kiegyensúlyozott józanész és a helyes időzítés. Gondolkodnak, mielőtt beszélnek, és bölcsen a legjobb időt és helyet választják a cselekvésre.

Képesek irányítani az énjüket. Kivételes alkalmazottaknak is van egójuk. De ami hajtja őket, az az, hogy sosem adnak nagyobb

súlyt az egójuknak, mint amit az megérdemel. Hajlandók elismerni, ha tévedtek és hajlandók mások megoldásai szerint cselekedni, akár azért, mert a másik út jobb, vagy fontos a csapatharmonia fenntartása.

Sosem elégedettek. A kivételes alkalmazottak meggyőződése, hogy a dolgok mindig jobbak is lehetnek – és igazuk van. Soha senki nem mondhatja, már eleget fejlődött, és nincs olyan, hogy „elég jó”, amikor a személyes fejlődés lehetőségeiről van szó. Nem számít, mennyire jól mennek a dolgok, a kivételes munkatársaknak javítaniuk kell, anélkül, hogy megfélemlítsék egy maguknak járó egészséges vállon veregetésről.

Felismerik, amikor a dolgok megtörnek és megjavítják őket. Függetlenül attól, hogy ez egy írásztaltól ered, vagy egy nem hatékony, pazarló folyamat, amely befolyásolja az egész részleg pénzforgalmát, a kivételes alkalmazottak nem hozakodnak elő a múltbeli problémákkal. „Ó, ez így van örökké,” ez egyszerűen nincs a szókincsükben. Problémákat látnak problémaként, amit azonnal ki kell javítani; ez ilyen egyszerű.

Elszámoltathatók. Ha Ön egy menedzser, aki megpróbálja megfejteni a helyzetjelentést a „Nem az én hibám” a leginkább irritáló kifejezés. A kivételes alkalmazottak ellenben képesek elszámolni. Birtokában vannak a saját munkájuknak, döntéseiknek és eredményeiknek, legyen az jó, vagy rossz. Inkább felhívják a menedzsment figyelmét a hibáikra, semmint abban reménykedjenek, hogy senki sem fogja azt kitalálni. Megértik, hogy a vezetők felelőssége nem az, hogy hibáztassanak valakit, ők azért felelősek, hogy a dolgok menjenek.

Piacképesek. A „piacképes” sok mindent jelenthet. A szervezetten belül azt jelenheti „szeretik őket”. „A kivételes munkatársak nagyon tetszenek a munkatársaknak. Integritásuk és vezetői készségeik vannak, amit az emberek elismernek (még akkor is, ha nincsenek hivatalos vezetői pozícióban). Kifelé a „piacképesség” azt jelenti, hogy bízhatnak benne, hogy jól képviseli a céget. A vezetők tudják, hogy ezeket a munkatársakat elküldhetik, hogy ügyfelekkel találkozzanak és felkutassanak kilátásokat anélkül, hogy aggódnának, mit mondanak vagy tesznek.

Semlegesítik a mérgező embereket. A legtöbb esetben a nehéz emberekkel való foglalkozás frusztráló és kimerítő. A kivételes munkatársak kontrollálják a mérgező emberekkel való kölcsönhatásaikat azáltal, hogy ellenőrzik az érzéseiket. Ha egy mérgező emberrel kell szembeszállniuk, akkor racionálisan közelítik meg a helyzetet. Azonosítják, tudatosítják a saját érzelmeiket, és nem engedik, hogy a harag vagy a frusztráció táplálva fokozza a károszt. Figyelnek a bonyolult személy álláspontjára is, és találnak megoldást és közös alapot. Még akkor is, ha a dolgok teljesen kisiklanak, az érzelmileg intelligens emberek képesek arra, hogy a toxikus embert egy „csipet sóval” el lehessen kerülni, hogy aztán el lehessen őket engedni

Mindent összevetve.

Vedd észre, amit nem említettünk: a kódolási készségek, az évek tapasztalatai, a megszerzett üzleti fokozat stb. Ezek a dolgok számítanak, de nem fognak kivételes alkalmazottá tenni.

A szerző: Dr. Travis Bradberry az Emotional Intelligence 2.0 nagysikerű könyv, valamint a TalentSmart, a világ vezető érzelmi intelligencia tesztjeinek és képzésének egyik társszerzője, amely a Fortune 500 vállalatok több mint 75% -át szolgálja.

Forrás: Why personality and not skill makes you a great employee

2017 World Economic Forum

Ford.: Sz. T.J.

Nemzeti Kulturális Alap

Magyar Népfőiskolai Társaság

1138 Budapest, Révész u. 2/c

Tel.: 06 (20) 610 05 06

www.nepfoiskola.hu

mnt@nepfoiskola.hu